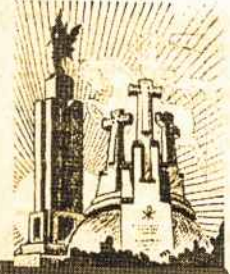

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 10-11 (2430) 2009 GEGUŽĖ - MAY 20

Mailed on Wednesday, May 20, 2009 (Next edition - Special Annual mid-June) email: mgestautas@hotmail.com

Būkime kartu su Lietuva ir pasauliu! Vienu balsu garsiai skelbkime: Lietuvai jau tūkstantis metų!

LIETUVOS VARDŲ 1000-MEČIO ISTORIJA

Tešynys iš "Pažintis su Lietuva Tūkstantmečio knyga I". Tekstas Artūro Dubonio

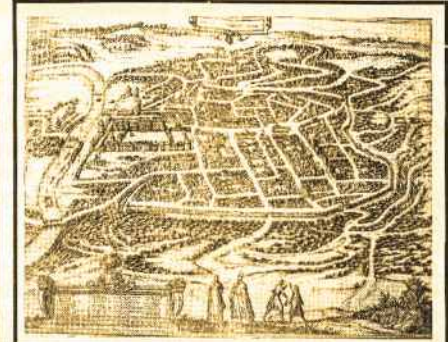
Žygimantas Senasis
Dail. J. Malinauskaitė 1995 m.

Žygimantas Augustas
Dail. J. Malinauskaitė, 1995 m.

Barbora Radvilaitė
Dail. J. Malinauskaitė, 1990 m.

Vilnius (VILNA LITVANIAE). Iš G. Brauno "Urbium
praecipuarum totius mundi". Coloniae Agripinae (1616)

1505 m. Lietuvos didikai Brastos (Bresto) seime nepatvirtino 1501 m. Melniko susitarimų.

1506 m. Krymo totoriai puldami pasiekė lietuviškas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemes. Vilnius pradėtas juosti gyvybine mūro siena. Paralyžiuotas mirė didysis kunigaikštis Aleksandras - paskutinis Lietuvos valdovas, mokėjęs lietuviškai. Žygimantas II Senasis iš pradžių buvo išrinktas Lietuvos didžiojo kunigaikščiu, po to - Lenkijos karaliumi.

1507 m. didysis kunigaikštis suteikė privilegiją Brastos (Bresto) žydams. Joje nurodė visas teises, laisves ir pareigas. Ši privilegija tapo etanu visoms Lietuvos valstybės žydų bendruomenėms.

1507-1508 m. vyko karas su Maskvos Didžiąja Kunigaikštyste.

1508 m. kunigaikštis Mykolas Glinskis sukėlė maištą prieš didįjį kunigaikštį rusiškose Lietuvos žemėse, kvietėsi Maskvos pagalbos. Maištą numalšinus M. Glinskis pabėgo į Maskvą.

1512-1514 m. vėl vyko karas su Maskvos Didžiąja Kunigaikštyste.

1513 m. gruodžio 13 d. prie Šv. Jonų bažnyčios buvo įsteigta parapinė Vilniaus miesto mokykla.

1514 m. suteikta pagrindine laikoma privilegija visiems LDK žydams. Vasarą M. Glinskiui įkalbėjus Smolensko tvirtovės igulą prisidėti prie maskvenų, šių kariuomenė po ilgos apgulties gana netikėtai užėmė Smolenską. 1507 m. pabėgusio iš nelaisvės kunigaikščio Konstantino Ostrogiškio vadovaujama Lietuvos

kariuomenė 1514 m. rugsėjo 8 d. sutriuškino maskvenus prie Oršos. buvo patvirtinti "Nuostatai Vilniaus ir Trakų vaivadijų dvarų valdytojams". Juose norodyta, kaip tvarkyti didžiojo kunigaikščio, t.y. valstybės, ūkį.

1522 m. sudarytos paliaubos su Maskvos Didžiąja Kunigaikštyste.

1522-1525 m. prasidėjo Pranciškaus Skorinos leidybinė veikla Vilniuje - atidaryta pirmoji knygų spaustuvė Lietuvoje.

1522 m. gruodžio 4 d. Lietuvos bajorija prisiekė, kad didžiojo kunigaikščiu išrinks tik karalaitį Žygimantą Augustą, Žygimanto II Senojo sūnų.

1523 m. Krokuvėje išspausdinta Mikalojaus Husoviano poema "Giesmė apie stumbro išvaizdą, žiaurumą ir medžioklę" (*De statura, feritate ac venatione bisontis carmen*). Joje aukštinami Vytauto valdymo laikai, giriamas liaudies darbštumas, poetizuojama Lietuvos gamta.

1525 m. pasirodė Lietuvos kanclerio Alberto Goštauto memorialas karalienei Bonai Sforcai. Jame šarmokslu prieš Lietuvos valstybę kaltinamas Lietuvos etmonas, kunigaikštis rusėnas (iš Ukrainos) Konstantinas Ostrogiškis ir jo tautiečiai.

1526 m. Vilniaus vyskupijos sinodo nutarimais pareikalauta Evangeliją ir kitus raštus aiškinti lietuvių ir lenkų kalbomis, prie didesnių bažnyčių steigti parapines mokyklas. Šiame ir vėlesniuose sinoduose (1538 m., 1542 m., 1546

m.) svarstyta apie reformacijos idėjų plitimo pavojų Lietuvai. Lietuvos ponų taryba pasiūlė Žygimantui II Senajam savo sūnų vainikuoti Lietuvos karaliumi. Dėl to lenkų ponai privalėtų sugrąžinti kadaise Vytautui Didžiajam imperatoriaus sūstą karaliaus vainiką.

1527 m. valdovas apribojo Žemaitijos seniūno valdžią, daugumą valsčių ėmė valdyti asmeniškai. Tai buvo atsakas į padažnėjusius žemaičių bajorų skundus, kad jų seniūnas piktnaudžiauja valdžia, vykdo neteisėtus, per dideles rinkliavas.

1528 m. Vilniaus seimas nusprendė į karą siųsti vieną raitelį iš aštuonių bajoro turimų ūkininkų tarnybų, mažiau ar nieko neturį į karą privalėjo joti vieni. Įvyko Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės surašymas. Tai ir pirmasis didesnis Lietuvos gyventojų surašymas. Remiantis juo apskaičiuota, kad etninėje Lietuvoje turėjo gyventi nemažiau kaip 750 tūkst. žmonių.

1529 m. didysis kunigaikštis išleido "Nuostatus Žemaitijos žemei" ir pataisytus bei papildytus "Nuostatus Vilniaus ir Trakų vaivadijų valdovo dvarų valdytojams". Juose skatinama atsiradusį produktų, ypač grūdų, perteklių parduoti rinkoje už pinigus. Lietuva ir Livonija pasirašė naują sienos delimitavimo sutartį. Pagal ją pažymėta dabartinei su Latvija artima siena.

1529 m. rugsėjo 29 d. įsigaliojo Pirmasis Lietuvos Statutas - rašytinės teisės normų sisteminis rinkinys. Jis teisiškai įformino

valstybės santvarką, valdžios ir valdymo organus, teisingumo ir teisėtvarkos sistemą, privilegijuotą bajorijos padėtį, pradėjo valstybės žemių partikuliarizmo teisinį likvidavimą.

1530 m. įsteigta savarankiška Vienuolių bernardinų Lietuvos provincija.

1532 m. nutrūko Hanzos pirklų kontoros veikla Kaune. Ji varžė prekybos plėtojimąsi.

1534-1537 m. vyko Lietuvos karas su Maskvos Didžiąja Kunigaikštyste. Atsiimtas Gomelis, tačiau kitas senosios Rusijos žemes, vadinamąją Uždneprę, Maskvos valstybė laikė tvirtai iki pat Livonijos karo.

1537 m. Vilniuje įsikūrė lenkiškasis karaliaus dvaras, 1543 m. buvo pagausintas iki 43 asmenų, sudaryta moteriškoji dalis. Lietuviškasis dvaras turėjo 19 asmenų.

1539-1542 m. Vilniuje gyveno ir dirbo lietuvių švietėjas Abraomas Kulvietis. Jis įsteigė pirmąją aukštesniąją mokyklą ir jai vadovavo, skleidė reformacijos ir humanizmo idėjas. Vilniaus vyskupas Povilas Alšėniškis privertė uždaryti mokyklą. A. Kulvietis pasitraukė į Prūsiją (Karaliaučius).

1544 m. valdovas Žygimantas II Senasis suteikė teisę Žygimantui Augustui vladyti Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste.

(Bus daugiau)

Vilniaus gynybinės sienos Medininkų vartai

Sekminės - šventė, švenčiama sekmą (t.y. septintą) savaitę po Velykų. Jos metu gaubinama augmenija ir naminiai gyvuliai. Miestiečiams ši šventė nebėra tokia aktuali kaip Kalėdos ar Velykos, mat jos metu daugiausia dėmesio skiriama naminiams gyvuliams - karvėms.

Sekminės

beržilius. Tikėta, kad tokios karvės bus ramios, sveikos ir pieningos. Bandos bulių puošdavo skerdžius. Piemenėlės puošdavosi beržų vainikais, piemenys už kepturių užsikidavo lauko gėlių. Parginusius bandą suikidavo namų šeimininkė. Ji apdovanodavo piemenis kiaušiniiais, sūriu, pyragu. Jei pasitaikydavo, kad šeimininkė vaišių pagailėdavo, prie jos karvės ragų piemenys pririšdavo sausų medžio šakų ar net ir kelmą.

Liaudyje dar gyvas priežodis - „Ko spokasai, kaip sekminių karvė“. Kokia ta sekminių karvė? Ko gero, išpušta, pamaitinta ir pagirdyta, lepi ir tingi, gal nesuvokianti, kodėl tie žmonės šiandien taip ją myluoja ir rėdo gamtos apdarais.

Beržų garbinimo šventė. Šventės metu ypatinga galia suteikiama jauniems berželiams. Pagonys medį laikė žmogaus ir visos gyvūnijos protėviu. Medis simbolizavo Visatos amžinumą, nesibaigiamumą, gimimą, mirtį ir atgimimą, mat jis žiemą apmiršta, o pavasarį vėl sužaliuoja. Medis simbolizavo ir visą pasaulį: jo šakos - dangų, kamienas - žemę, šaknis - požemį. Beržas išsiskiria iš kitų medžių tuo, kad yra itin gyvybingas - pirmasis pavasarį išsprogsta, auga ir prastoje žemėje.

Sekminių metu namų šeimininkas po jauną berželį įkisdavo iš abiejų namų durų pusiu, namiškiai beržų šakelėmis apkaišydavo vartus, puošdavo duris. Tikėta, kad beržai saugo nuo pikty dvasių, neša laimę. Jaunų berželių šakelėmis apkaišomos palubės - tikėta, kad palubėse ant jų ateinančios pasilsėti klaidžiojančios vėlės. Moterys iširišdavo į skarelę dvišakę beržo šakelę kartu su duonos gabalėliu ir tokią skarelę pririšdavo prie liemens. Ji turėjo saugoti nuo nelaimių, gyvatės įkandimo.

Ankstyvą Sekminių rytą piemenys išgindavo karves, o jų ragus apkaišydavo beržų šakelėmis ar net pririšdavo prie ragų ir visus nedidelius

Antrąją Sekminių dieną vykdavo dar įdomesnės apeigos. Susirinkęs jaunimas vaidindavo vestuves. Merginos pasipuošdavo beržų, vaikinai - gėlių vainikais. Vestuvės buvo vaidinamos su visomis smulkmenomis - pradėdant žvalgybomis, sužadėtuviemis, baigiant pačia švente ir nei vestuvinių guoliu. Vestuvinis guolis buvo padaromas iš suremtų beržų šakelių. Regis, šie jaunimo išdykavimai buvo nekuklūs. Jauniesiems sugulus, kiti stebėdavo juos pro beržų uždangą. Tokios vestuvinės apeigos buvo rengiamos, siekiant paskatinti žemės ir gyvulių vaisingumą. Moters organizmas tiesiogiai sietas su žeme. Tikėta, kad vaisinga motina gali paskatinti žemės vaisingumą.

Į Lietuvą atėjus krikščionybei, Sekminės tapo krikščioniška švente. Sekmadienį bažnyčioje laikomos mišios, altorius puošiamas jaunų berželių šakelėmis, šventinamas vanduo.

(Sutrupinta) Bažnyčios Žinios

BIRŽELIS

1. ŠVENČIAUSIOS TREJYBĖS (2009 m. - birželio 7 d.) - švenčiama pirmąjį sekmadienį po Sekminių.
2. ŠVENČIAUSIO KRISTAUS KŪNO IR KRAUJO (2009 m. - birželio 11 d.) - šventė, iškilmingai švenčiama ketvirtadienį po Švč. Trejybės. Ji dar vadinama Devintinės - t. y. devintoji diena po Sekminių, arba Dievo Kūno šventė. Religinė šventės dalis yra skirta pagarbinti Švč. Sakramentui.
3. ŠVENTASIS ANTANAS (birželio 13 d.) - Bažnyčios Daktaras, šv. Pranciškaus sekėjas, XIII a. pamokslininkas ir stebukladarys (1195-1231), ligonių, gydytojų, visų nelaimingųjų užtarėjas.
4. ŠVENČIAUSIOS JĖZAUS ŠIRDIES (šiemet - birželio 19 d.) - liturginė iškilmė, švenčiama trečiajį penktadienį po Sekminių.
5. ŠVENTASIS JONAS KRIKŠTYTOJAS (birželio 24 d.) - Mesijo pirmtakas, Jėzaus krikštytojas Jordano upėje.

Joninės

Šv. Jono Krikštytojo vardu pavadinta šventė Lietuvoje švenčiama birželio 24 d. Nors Joninės kaip šv. Jono diena minima jau XVI a., tačiau iki šiol šventė išlaikė daug senosios pagoniškosios kultūros liekanų. Šiandien per Jonines lietuviai sveikina Jonus ir Janinas, pina jiems ažuolo vainikus ir girliandas, kabina ant kaklo arba ant namų durų, vakare kūrena laužus, dainuoja, šoka, buria, renka vaistažoles, naktį ieško paparčio žiedo.

Seniau šventė dar vadinta Rasos švente. Šis pavadinimas labiau atspindi senąją šventės prasmę. Joninės - tai vasaros saulėgrįžos šventė - ilgiausia diena ir trumpiausia naktis, tai gamtos, augmenijos suvešėjimo metas.

Nuo Sekminių atsiveria Šventosios Dvasios era

Apaštalu darbuose Lukas aprašo, kaip Šventoji Dvasia nužengia ant apaštalu ir kitų mokinių, susibūrusių Aukštutiniame kambaryje. Apaštalas Paulius Laiške korintiečiams primena, kad charizmų įvairovė liudija Šventosios Dvasios veikimą: kiekvienas pakrikštytasis gauna Dvasios dovanas; yra viena Dvasia, ugdanti vieną kūną. Apaštalas pateikia auksinę charizmų pažinimo taisyklę: jos privalo pasitarnauti bendruomenės labui.

Charizmas ir krikščioniškąjį veikimą Paulius pateikia paženklindamas Trejybės ženklų ir pradėdamas nuo Dvasios: „Esama įvairių malonės dovanų, tačiau ta pati Dvasia“; „Esama skirtingų tarnysčių, tačiau tas pats Viešpats“ (Kristus); „Esama skirtingų darbų, tačiau tas pats Dievas, kuris visa veikia visame kame“ (Tėvas). Jono evangelijos ištrauka pasakoja apie prisikėlimo dieną vykusias išankstines Sekmines. Prisikėlęs Jėzus, pasirodęs tarp savo mokinių, įkvepia į juos ir taria: „Imkite šventąją Dvasią“. Dvasios dovanos pasireiškė vėliau. Evangelistas Jonas pabrėžia, jog būtent Velykos yra Bažnyčios gimimo įvykis. Dvasia yra su Bažnyčia nuo pirmosios dienos.

Po Jėzaus žengimo į dangų, kuris, pasak evangelisto Luko, vyko ant Alyvų kalno, apaštalai grįžta į Jeruzalę ir pagal Jėzaus pamokymą pasilieka mieste: „Jūs pasilikite mieste, kol būsite apgaubti jėga iš aukštybių“. Veikiausia turima omenyje Paskutinės vakarienės menė, kurioje Jėzus įsteigė Eucharistiją; turbūt tai ta pati vieta, kur Jėzus pasirodė mokiniams durims esant užrakintoms. Minimi vardai apaštalu, kurie vieningai ir ištvermingai meldėsi „kartu su moterimis ir Jėzaus motina Marija bei jo broliais“.

GEDULO IR VILTIES DIENA (birželio 14 d.)

- minimas masinis lietuvių trėmimas į Sibirą, prasidėjęs 1941 m. birželio 14-15 naktį.

Nuostabus sutapimas: Šventoji Dvasia apsieiškia tą pačią dieną, kai žydai šventė Sekminių dieną, minėdami Dievo sudarytą sandorą ant Sinajaus kalno - įvyki, paženklintą liepsna ir triukšminga audra. Žydų Sekminių turinys ne visuomet buvo Sinajaus sandoros atminimas. Anksčiau tai buvo derliaus šventė, užbaigdavusi laikotarpį nuo Velykų iki pirmųjų paaukojimo.

Sinajaus įvykiai ženklino Įstatymo viešpatystę. Dvasios nužengimas „aukštutiniame kambaryje“ pradėjo Dvasios era. Vietoj vienos Dievo išrinktos tautos nuo šiol į išganymą pašaukti visi žmonės. Kalbų dovana pabrėžia išganymo žinios visuotinumą. Sekminės yra Babelio bokšto statybos (Pr 11) priešybė. Sekminių išvakarėse skaityta ištrauka apie tai, kaip kalbų sumaišymas tapo žmonijos bausmė. Kristaus Bažnyčia dovanuoja žmonijai naują vienybę. Kita ryški Dvasios dovana - galybė. Pripildyti Šventosios Dvasios apaštalai išeina iš savo geto ir drąsiai skelbia viešumoje prisikėlusį Kristų.

Jėzaus žodžiai yra tarsi Velykų slėpinio santrauka. Primenami visi nukryžiuavimo ir prisikėlimo vaisiai: išganymo džiaugsmas, ramybė, Šventosios Dvasios pagalba, nuodėmių atleidimas ir Bažnyčios misija. Sekminių dieną apaštalai gavo Šventosios Dvasios galybę ir liudijimo šviesą. Evangelistas Jonas, susiedamas Bažnyčios gimimą su prisikėlimo diena, pabrėžia, kad Bažnyčia yra asmeninis Jėzaus kūrinys bendrystėje su Tėvu. Visa Jono evangelija sutelkta į Jėzaus asmenį.

„Tai pasakęs jis kvėpė į juos“. Evangelisto pavartotas veiksmazodis neaptingamas kituose Naujojo Testamento tekstuose, tačiau tai tas pats žodis, kuriuo graikiškajame ST vertime nusakytas Kūrėjo aktas. Juo taip pat vaizduojamas sudžiūvusių kaulų atgaivinimas Ezechiello regėjime. Norima pabrėžti naują kūrimą: apaštalai sudaro naujosios žmonijos branduolį. Šios uždarnos Jono evangelijos Sekminės yra išpūdingų Apaštalu darbų Sekminių, kai Dvasios veikimas tiesiog regimai perkeičia apaštalus, įžanga.

(Sutrupinta) Bažnyčios žinios

TĖVIŠKĖS AIDAI

ABN 59 479 733

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031.

Published by the Lithuanian Catholic Federation in Australia Committee
Redaktorė Marija Augustine, email: mgestautas@hotmail.com

Prenumeratos kaina metams Australijoje \$50, užjūryje \$A95.

Esame dėkingi visiems, kurie kasmet šalia prenumeratos paskiria auką, ir kurie nepamiršta TA savo palikimuose. Tokios visos aukos leidžia laikraščiu gyvuoti.

Skelbimai už skilties vieną cm \$4.50. Užuojautos ir padėkos nuo \$25. Prašome čekius rašyti vardu "Tėviškės Aidai". (Please write cheques in name of "Teviskės Aidai") Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida.

Už skelbimų ir pasirašytų straipsnių turinį neatsakome.
Redakcija korespondencijas trumpina ir taiso savo nuožiūra.

Negyjanti žaizda: 1941-ųjų birželio trėmimai

1941 metų birželio 13-15 dienomis įvyko viena šiurpiausių tragedijų Lietuvos istorijoje. Daugiau kaip 30 tūkst. žmonių, tarp jų daug vaikų, moterų ir senelių, be jokio teismo ir be jokio išpėjimo buvo prievarta ištrėmti į Tarybų Sąjungos gilumą. Daug jų, turbūt didžioji dalis, ten ir mirė, nors nepadarė jokio nusikaltimo ir nesuprato, kodėl galinga valstybė pasikėsino juos sunaikinti. Birželio trėmimai itin giliai įsirėžė į lietuvių tautos sąmonę, nes tai buvo pirma pažintis su nežabotu okupantų teroru. Karo metais daugiau žmonių nukentėjo, o pokariu masiniai trėmimai tapo dažnu įvykiu, beveik sudėtinė tarybinės politikos Lietuvoje dalimi. Iš viso žinomi aštuoni didelio masto pokario trėmimai. Pirmasis vyko 1945 metų rugsėjo mėnesį, paskutinis - jau po Stalino mirties, 1953-ųjų spalio 2 dieną. Šių dviejų trėmimų apimtis buvo palyginti ribota. Lietuvos gyventojai taip pat buvo tremiami 1946-ųjų vasario 18 dieną, 1947-ųjų gruodžio 17 dieną ir 1950-ųjų kovo mėnesį. Pats didžiausias trėmimas, savo mastu gerokai pralenkęs ir 1941 metų baisų birželį, vyko 1948-ųjų gegužės mėnesį. Nuo jo nelabai atsiliko ir trėmimai 1949 metų kovo 24-27 dienomis bei tų pačių metų gegužės 27-28 dienomis.

1941-ųjų birželio trėmimai turėjo ypatingą reikšmę, jie labai paveikė ateinančio dešimtmečio istoriją. Nors komunistų saugumas pradėjo siautėti tuoj pat, kai okupavo Lietuvą, ir dar prieš vadinamuosius liaudies seimo rinkimus suėmė apie 2 tūkst. visuomenės veikėjų, buvo lietuvių, tikėjusių komunistų teiginiais, kad suimtieji esą verti bausmės. Šios iliuzijos galutinai išnyko pradėjus ešelonams riedėti į Sibirą. Vienas tremiamųjų galėjo iš traukinio išmesti laišką sveikatos liaudies komisaro pavaduotojui gydytojui Parnarauskui, matyt, buvusiam savo draugui.

Laiške rašoma: *“Sveikinu iš paselencų ešelonu. Gyvename blogesnėmis sąlygomis negu gyvuliai: trūksta oro - trokštame ir badaujame. Už ką? Pagaliau, jei jau mums, tūkstančiams suaugusiųjų, galėtų taikyti bausnę, tai už ką kenčia maži vaikai? Jei jau norėjote mus pražudyti, tai reikėjo rasti gražesnę būdą - skiepijimą bacilomis, ir būtų iškart baigta, ar kita kurią priemonę surasti. Daktare, visko tikėjau iš Komisarų tarybos, bet kad tūkstančius lietuvių iš Lietuvos išsiųstumėte, kad laidotumėte tautą, kad būtumėte tautos duobkasiai - niekuomet nesitikėjau. Jūs pritariate tautos žudymui, tautos sunaikinimui. Tai pirmas įvykis istorijoje.”*

Taip rašė vienas tremiamųjų, matyt, išmetęs laišką iš traukinio. Praėjus vos savaitei po pirmųjų masinių trėmimų prasidėjo Vokietijos ir Tarybų Sąjungos karas. Tada sukilo lietuviai. Kone kiekviename valsčiuje stichiškai telkėsi sukilėliai ir puldinėjo besitraukiančius raudonarmėčius bei tarybinius aktyvistus. Nekyla abejonių, kad daug žmonių papildė sukilėlių būrius keršydami už brolių, tėvų ir giminių trėmimą, kiti nutarė, jog nevalia sėdėti

sudėjus rankas, kai tauta be pagrindo naikinama. Todėl koku skaityti tarybinių partizanų atsiminimus, tempiamus at vieno kurpalio. Atseit vokiečiams klasingai užpuolus Tarybų Sąjungą vietos tarybiniai ir partijos aktyvistai bei komjaunuoliai ėmė trauktis į Tarybų Sąjungos gilumą. Iš tiesų pasitraukiantys komunistų pareigūnai puikiai žinojo, kodėl yra nekenčiami ir kokio likimo gali sulaukti už savo kruviną darbą. Juk kaip tik jie prieš savaitę sugrūdo į gyvulinius vagonus savo kaimynus ir tautiečius, tyčiojosi iš jų, grobstė tų žmonių turta.

Trėmimų padariniai buvo jaučiami ir vėliau. 1944-aisiais dešimtyt tūkstančių lietuvių ryžosi geriau trauktis į Vakarų, negu likti tėvynėje ir vėl išgyventi tarybinį terorą. Jie nebuvo nei karo nusikaltėliai, nei nacių kolaborantai, kaip kadaise be išlygų tvirtino tarybinė spauda. Per pastarąjį dešimtmetį komunistų propagandininkai šiek tiek pakeitė savo liniją - pripažino, kad daug kas bėgo į Vakarų neva suvedžioti nacių propagandos, patikėję tariamais prasimanymais apie žiaurų komunistų elgesį. Ir šis teiginys iš piršto laužtas. Lietuviai nebuvo tokie naivūs, kad akylai tikėtų nacių propaganda. Netikėjo ja ir anksčiau, kai trejus metus vilko hitlerinės okupacijos jungą. Vokiečiai ragino Lietuvos jaunimą važiuoti dirbti į Vokietiją arba stoti į SS legioną, bet tauta vieningai boikotavo mobilizaciją, taigi nacių propaganda neturėjo jokio poveikio.

Žmonės bėgo į Vakarų ne todėl, kad buvo nacių suvedžioti, o dėl to, kad 1941 metų birželį jie išgyveno masinius trėmimus, patyrė tarybinio saugumo žiaurumą, elementariausių dorovės taisyklių nepaisymą. Ne visi bėgo į Vakarų, gal net daugiau lietuvių iš karto stėjo į partizanų būrius. Daugelis jautė pareigą kovoti dėl tėvynės laisvės, nes manė, kad geriau žūti gimtinoje su ginklu rankoje negu vergaujant Sibire. O iki birželio trėmimų retas žmogus įsivaizdavo, jog viena bjauriausių caro valdžios priemonių bus atgaivinta ir paversta net baisnesniu nuslopinimo bei teroro įrankiu.

Birželio trėmimų Baltijos šalyse negalima nutylėti. Net uoliausi valdžios rėmėjai sako, kaip savo atsiminimuose netiesiogiai pripažįsta ir rašytojas Antanas Venclova, kad trėmimai sukėlė tautai didžiausią paniką. *“Buvo suimta atsitiiktinių žmonių, ramių buvusio režimo valdininkų, kurie dabar nuoširdžiai ar nenuoširdžiai, bet linko bendradarbiauti su tarybine valdžia. Buvo areštuota tarydotojų, teisėjų, aukštųjų valdininkų ir kitų. Kadangi areštų tikslas visuomenei nebuvo plačiai išaiškintas, areštai ir trėmimai joje sukėlė nepasitenkinimą, o kartais paniką. Sklido įvairiausių gandų, vienas už kitą fantastiškesnių”,* - rašė

LŽ archyvo nuotrauka

A.Venclova. Jis mėgino trėmimus pateisinti. Tarybinis saugumas, anot A.Venclovos, nujautė, jog artėja karas, todėl griebėsi priemonių prieš hitlerininkų agentus. Kiti tarybiniai propagandininkai irgi tvirtino, kad trėmimai turėjo sunaikinti kontrrevoliucionierių lizdus prieš prasidedant karui.

Šie aiškinimai neatitinka tikrovės. Pirmą, tarybinis saugumas nuo pirmų okupacijos dienų ėmė planuoti masinius areštus ir trėmimus, kreipė dėmesį ne tiek į atskirų žmonių veiklą, kiek į jų socialinę padėtį. Saugumas norėjo susidoroti su vadinamaisiais klasės priešais, o ne su vokiečių agentais. Antai 1941 metų sausio 30 dieną Biržų NKVD viršininkas Likas nurodė, kad priešsąvietiniais elementais laikomi trockininkai, eserai, liaudininkai, krikščionys demokratai, policininkai, politiniai emigrantai, svetimų valstybių įstaigų bendradarbiai ir tarnautojai, esperantininkai ir filatelystai, dvasininkai, sektantai, religinis aktyvas, bajorai, pirkliai, prekybininkai, kariai ir daugelis kitų. Buvusio liaudies vyriausybės komisaro Grušausko liudijimu, Maskva ketino ištrėmti daugiau kaip pusę milijono žmonių, o juk jie tikrai nebuvo vokiečių agentai.

Prisimintina, kad saugumo viršininkas Guzevičius dar 1940 metų lapkričio 28-ąją skundėsi antisovietinių asmenų sąrašų trūkumais. 1941 metų pavasarį kalėjimai jau buvo pergrūsti. Be to, negalima tvirtinti, kad trėmimai - tai reakcija į numatytą Vokietijos ir Tarybų Sąjungos karą. Visiems žinoma, jog Stalinas visiškai pasitikėjo Hitleriu, nepaisė savo žvalgybos pranešimų, kad pasienyje

telkiama vokiečių kariuomenė, įsakė pasienio daliniams nereaguoti į bet kokias vokiečių provokacijas. Tarybinė kariuomenė nebuvo kovinės parengties.

Savo atsiminimuose kone visi tarybiniai pareigūnai, net buvę saugumiečiai, pabrėžia karo staigumą. Taigi pirmieji masiniai trėmimai neturėjo nieko bendra su karu. Tai buvo nuoseklus komunistų planas terorizuoti šalį ir panaikinti pasipriešinimo dvasią. Šiandien visa tai pasikeitė.

Stalinas mirė, Lietuva išsilaisvino, valdžia kelis kartus pasikeitė, gyvenimas tapo liberalesnis, nemaža dalis buvusių komunistų patogiai supasi valdžios viršūnėje. Bet oficiali tyla vis dar gaubia baisiojo birželio aukas, lyg jų iš viso nebūtų buvę. Jie laisvi skurdo lietuviai.

Tiesos momentas reikalauja, kad masiniai nekaltų žmonių trėmimai ir žudymai būtų keliami į viešumą, ir nesvarbu, ar juos vykdė geštapas, ar rinktiniai NKVD daliniai. Mes tebeiškome teisingumo. Koks dirbtinis ir apgaulingas buvo visas tarybinio gyvenimo fasadas, kuriame viskas atrodė aišku, tvirta ir pastovus. Regis, visi gyveno panašiomis idėjomis, tikslais ir siekiais. Visi, meldamiesi ar keikdamiesi, gyveno pagal partijos reikalavimus, vykdė nurodymus, linkėjo ir plojo visam tam, ko širdy nepakentė. Bet iš tikrųjų po šiuo paviršiumi, po oficialia kauke slėpėsi ir tebesislepia tikrasis gyvenimo veidas - įvairios pažiūros, nuotaikos ir nuomonės.

Jeigu staiga nukristų visų veidus ir mintis dengiantis šydas, būtume pritręnti, išvydę tikrąsias žmonių pažiūras, jų įsitikinimus ir idėjas. Tačiau nereikia nė tokio staigaus uždangos kėlimo.

Ir šiandien galime jausti gyvą, verdantį, kunkuliuojantį įvairių nuomonių, pažiūrų ir įsitikinimų gyvenimą, tikras „poledines“ sroves, kurių nepajėgė nuslopinti jokie ideologinės propagandos varžtai, neįstengė išsekinti iš viršaus primetamos ideologijos sausra. Ir šiandien žmonės mąsto, turi savo nuomonę, ieško atsakymų į jiems kylančius klausimus ir laukia ateities, apie kurią vengia kalbėti oficialios informacijos ir propagandos institucijos. LŽ archyvas

ŽMONIŲ TRĖMIMAI

1940 m. okupavę Lietuvą, bolševikai per metus laiko sugriovė gerai sutvarkytą žemės ūkį ir ekonomiką. Tačiau milijardinių nuostolių negalima lyginti su okupantų vykdytu genocidu, kuris juoda diena pažymėjo visą Lietuvos istoriją.

Vykdamas Dekanozovo ir Berijos paruoštus planus, iš Lietuvos 1941 m. birželio 15-18 dienomis išvežta apie 35 tūkstančiai žmonių, jų tarpe apie 5 tūkstančius kaimo gyventojų. Žmonės buvo užpuolami netikėtai, neduodant pasiimti drabužių, maisto ar kitų būtinų daiktų. Visi sugrūsti į gyvulinius vagonus, neduodant karšto maisto, medikamentų, net vandens. Iš geležinkelio stočių jie buvo ištrėmti į atokiausias raudonosios imperijos vietas, kur dauguma žuvo nuo bado ir šalčio.

Lietuvos archyvas T. 1

KADA IŠSKIRTINIS PEIKIMAS PAVIRSTA PRIEŠINGYBE ?

Esame posovietinė visuomenė su visais būdingais reliktais, su pastabčiojimai, palengva ir gerokai vėluojant besikeičianti į Vakarų demokratijos principais besitvarkančią piliečių visuomenę. Skirtumų priežastį paaiškina okupacijos trukmė: danams - ketveri metai, mums - pusė amžiaus. O iki okupacijos Lietuva lygiavosi su Danijos pasiekimais.

Pagal šiuo metu galiojančias nacionalines teisės normas nustatyta tvarka radosi septyni kandidatai į prezidentus. Gegužės 17 d. rinkėjai nulems kas iš septyneto tampa Lietuvos valstybės vadovu, o gal prireiks ir antrojo rinkimų turo.

Kodėl peikiama visais atžvilgiais tik viena kandidatė?

Tačiau viena aišku, kad tik iš šio septyneto vienas atiteks garbingos pareigos, didžiulė atsakomybė už pirmąją teigiamą patirties perimamumą bei tęstinumą ir, svarbiausia, už užsienio politikos raidą narystės ES ir NATO sąlygomis.

Beliko visai nedaug dienų iki rinkimų. Gausėja įvairių vertinimų apie kandidatų tinkamumą eiti Valstybės prezidento pareigas. Atkreipia skaitytojų dėmesį filosofo ir politologo habil. dr. Vytauto Radžvilio ilgas straipsnis, kupinas neigiamų kandidatės D. Grybauskaitės vertinimų. Straipsnio autorius nesvarsto kitų kandidatų galimybių laimėti rinkimus. Jis vengia pareikšti tiesiogiai, kuris iš jų labiausiai vertas tapti valstybės vadovu. Garbusis politologas, negailėdamas bendrų samprotavimų, peikia kandidatės savybes, nuveiktus darbus ir galimybes. Kodėl peikia?

Tačiau vienas palyginimas verčia suklusti: "Prezidento rinkimai Rusijoje, atvedę į valdžią V. Putiną ir netrukus įvyksiantys Lietuvos prezidento rinkimai panašūs kaip du vandens lašai pirmiausia tuo, kad grindžiami ne koku nors kitu, o *Deus ex machina* principu." (nepriklausomybe.lt).

Rusijoje represinės tarnybos tampa valdžia

Matyt norėta pasakyti, kad Rusijoje įvyko, o Lietuvoje tuojau įvyks staigus netikėtus, nelauktas valstybės vadovų pa(si)keitimas.

Kai Sovietijoje galutinai bankrutavo miglotoji amžino deficito kamuojama "komunizmo statyba" ir dūmais išsiskleidė pseudomoksliniai paistalai apie „brandaus socializmo ekonomikos pranašumus“, lyginant su Vakaruose praktikuojama rinkos ekonomika, apsišaukėlis kompartijos CK prarado sau pačiam priskirtą visagalybę ir neklęstamumo statusą. Mat, pagal Lenina, ekonomika yra gerovės pamatas, o valdžia t.y. CK tėra valdantis atstatas. M. Gorbačiovo propaguotoji Perestrojka iš tiesų buvo sėkmingas propagandinis triukas, skirtas Vakarams. Sovietų užgrobtoms tautoms tuo pačiu metu rūpėjo ne kokie nors fasadiniai imperijos persitvarkymai, o kaip susigrąžinti sutryptą valstybingumą.

Ekonomikos savarankiškumas, smulkmeniškai kontroliuojamas to paties SSKP CK - buvo neįgyvendinamas iš principo.

Komunistų valdžios pats tikrasis, beje ir vienintelis realusis, ramstis buvo tik represinės tarnybos: KGB, FSB ir kitos. Viena iš labiausiai netikėtų Perestrojkos pasekmių Rusijoje buvo esminiai pasikeitimai imperijos valdyme: visą valdžią iš CėKa perėmė - KGB struktūrų „grietinė“, o kompartija, kaip „vadovaujanti sovietinės visuomenės jėga“ buvo nustumta į tolimą užribį.

Ką slepia autokratijos ir despotizmo baubas?

Lietuvoje nieko panašaus nėra, būti negali ir nebus. Lietuvos VSD sąsajos su kitų šalių specialiosiomis tarnybomis neduoda pagrindo manyti, kad ši tarnyba ar kitos neįvardytos jėgos „uždės vainiką ant stogo“, nes pasak gerb. politologo V. Radžvilio „autokratijos ir despotizmo rūmas beveik baigtas statyti.“ Galbūt toks gąsdinimas slepia netiesioginį raginimą rinkėjams išrinkti prezidentu itin palankų Kremlui kandidatą? Juk kai kurie kandidatai nepersėnėjęs kas savaitę lakstė konsultacijų į Maskvą.

V. Radžvilas, peikdamas vieną D. Grybauskaitę, o kitus kandidatus nutylėdamas, faktiškai pripažįsta ją esant pranašesnę už jos kolegas moraliniu, pilietiniu ir profesinės patirties atžvilgiu. Be to, kitų kandidatų biografijos nelyginamai spalvingesnės, o valstybinio darbo patirties turinys itin kuklus.

O gal Lietuvai prezidentas apskritai nereikalingas?

Teko girdėti jau atgautas nepriklausomybės metais tapusio turčiaus samprotavimus, kad tokiai mažai valstybei kaip Lietuva apskritai nereikia jokio prezidento. Mat nuvorišas ir jo kolegos „verslininkai uždirba pinigus“, kuriais išlaikomas prezidentas ir gausus būrys dykduonių svitos. Tad reikia rinkti tą kandidatą, kuris viešai įsipareigoja po rinkimų tuojau pat atstitydinti. O toliau rasis kas patartų kam ir kaip dera valdyti valstybę.

Matyt kalbos apie oligarchinės valdžios su(si)darymo pavojų nėra tuščios. Juk nepamiršome, kad nuvorišų kasta bemaž be išimties radosi prichvatizavimo eros metais. Šiame vajuje pirmaisiais smuikais grojo buvusieji komsosietinės nomenklatūros tūzai, bet ne devynakės. Eiliniai piliečiai, Sibiro tremtiniai ir sugrižėliai iš Gulago neturėjo jokių šansų dalyvauti valstybės turto dalybose. Tokia prichvatizacijos eiga tenkino ir artimojo užsienio emisarus. Tikriausiai naujam prezidentui teks užsiimti ir oligarchų įtakos problemomis.

Konstitucija ir Prezidentas – patikimi stabilumo garantai

Lietuvos Respublikos Konstitucija 1992 m. buvo priimta piliečių referendumu. Šiame pagrindiniame Įstatyme Seimo, Prezidento ir Vyriausybės teisės,

Hermanas Šulcas: "Kas turi širdį, pasidalins"

"Lietuvoje, žmonės nori pamokslų. Pas mus Afrikoje per mišias žmonės šoka, gieda ir džiūgauja, o jeigu dar vaišinami duona ir žuvimi - didžiausia šventė", - sakė Klaipėdoje gimęs kunigas Hermanas Šulcas. Kol dar nebuvo pastatęs Ruandoje dviejų bažnyčių, mišias laikydavo po medžiu, vietoje altoriaus pasidėjęs kuprinę.

Susitikome Jaunimo sodyboje, kurią kunigas prieš dešimtmetį įkūrė savo senelio žemėje Kėkštų kaime (Kretingos rajonas). Bažnyčios vyresnieji primygtinai patarė dvasininkui čia ir likti, bet jis pažadėjo mielai lankytis, o sąžinė jam neleistų palikti 160 našlaičių Afrikos sodyboje, amatų mokyklos ir tenykštės gimnazijos auklėtinių.

Visuomet veržėtės prieš srovę?

Kai, žemaitiškai užsispyręs, pradėjau tą pionierišką veiklą Afrikoje, mačiau, kad kiti kunigai ten gražiai dirba, tūkstančius žmonių krikštija, o aš nuo pat mažens nemėgstu masinio judėjimo. Viršininkai mane pasmerkė, sakė, kad tokioms misijoms neturi pakankamai žmonių, ir užuot kėlus įtampą, liepė važiuot į Kanadą ir perimti lietuvių parapiją Monrealyje. Man nepatinka, kai žmonės pataikauja autoritetams. Mama išmokė klausyt savo sąžinės.

Kas lėmė pasirinkimą tapti kunigu?

Kai artėjant frontui nuo Raudonosios armijos traukėmės į Vakarus, mano akyse bombos skveldra sudraskė tėvą. Vokietijoje visi patyrėme badą, pažeminimą, kančią, o mano brolių tenykštis ūkininkas, klebono brolis, laikė už šunį: varydavo dirbti ir mušė, kai tas valgė kiaulių bulves. O sėkmadieniais tas ūkininkas pakiliai

galios ir pareigos buvo paskirstytos tokiu būdu, kad nė viena iš šių valdžių negalėtų veikti, nederindama savo veiksmų su kitomis. Tai yra esminės svarbos dalykas posovietinės visuomenės sąlygomis, verčiantis ieškoti sprendimų geriau atitinkančių viešąjį interesą. Tai vienas iš esminės svarbos argumentų, rodantis kad Lietuvai iš tikrųjų reikia Valstybės vadovo, palaikančio darnų tarpusavio sąveikavimą su Seimu ir su Vyriausybe.

Kandidatė į prezidentus Dalia Grybauskaitė per savo politinės veiklos įvairiuose valstybinės valdžios postuose laikotarpį nuosekliai ir aiškiai daugelį kartų parodė, kaip turi būti ginami valstybės ir visuomenės interesai ekonomikoje. Tai duoda pagrindo tikėtis, kad nacionalinio saugumo užtikrinimo ir brandžios pilietinės visuomenės kūrimo problemos susilauktų tokio pat dėmesio. Tad belieka palinkėti sėkmės rinkimuose.

Edmundas Simanaitis

priimdavo Šv. Komuniją. Brolis nuoširdžiai tiki Dievą, bet iki šiol nepripažįsta jokios bažnyčios nei kunigų, jokių Dievo tarpininkų.

Kai įstojau į seleziečių vienuoliją ir norėjau tapti kunigu, brolis pasakė: "Toks tavo pasirinkimas, bet žinok - gyvenime būsi visiškai vienišas savo sprendimuose - nei aš, nei mama, nei kunigai tau nepadės". Ir išties sunkiomis akimirkomis jaučiu, kad tik Dievas manęs neišduoda, suteikia stiprybės ir lieka ištikimas.

Kai man geri žmonės padėjo, ir mokiausi Vasario 16-osios gimnazijoje, buvau toks išdykęs, kad vos nesūdeginau bendrabučio. Auklėtojai grąsino mane išsiųsti į pataisos namus. Vėliau tapau berniukų vadovu ir kūno kultūros mokytoju, nusiunčiau prašymą priimti mokytis kunigu, bet man atsakė, kad turiu per mažai pinigų - tai dar labiau sustiprino mano meilę neturtingiesiems.

Kai Italijoje baigėte teologijos studijas pas kunigus seleziečius, išvykote į Ruandą. Ar manėte, kad čia buviamas reikia atnešti krikščionišką tikėjimą?

Kas taip sako? Aš nešiau save patį, žmogiškumą, brolybę, solidarumą. Tiems Afrikos vaikučiams esu tėvas ir motina, jiems dalijau vaistus ir meilę, juos gydžiau. Kas man gali uždrausti mylėti, gyventi kur noriu ir melstis?

Kristus netapo kataliku nei budistu (tai žmonės kuria religijas), jis tapo Žmogumi ir parodė, kaip reikia žmogui gyventi.

Pas mus Ruandoje nuolat vieši keletas lietuvių ar vokiečių. Ko ten važiuoja? Praturtinti save žmogiškumu.

Afrika aš atradau kaip rojų. Vietiniai turi sveiką žmogišką širdį, pas juos ant vieno kiško kailio gali pernaktuoti penki žmonės. Svetingumas yra šventas dalykas: jie neturi ką valgyti, bet dalijasi ką turi. Pusė tenykščių vaikų, gyvenančių plastiko palapinėse, miršta nesulaukę trejų metų. Mačiau, kaip maža našlaitė buvo stumdama iš trobos į trobą. Toks berniukas paklausė mamos, ar šeima galėtų priimti tą mergytę, ir moteris, turinti tik maišą pupelių savo penkiems vaikams, sūnų išbarė, kad iškart neparsivedė mažosios bastūnės.

Turbūt misionierišką dvasią paveldėjote iš savo mamos Elzės, kuri, būdama garbusa amžiaus, atvyko į Afriką jums padėti ir mokė vietines moteris auginti naminius paukščius, sodinti daržoves. Gydė jų širdies ir kūno žaizdas...

Mes, pabėgėliai, Vokietijoje iš tiesų badavome. Susirgau skorbuto, išskrito dantys. Prisimenu, prie nykių švieselės mama žilpino akis, du mėnesius rankomis siuvo poniai suknelę, už tai gavo pusę kibiro supuvusių bulvių. Kai mama sutaupe kėlias markes, džiaugėmės, kad po trejų metų pertraukos vėl nusipirksime kepalą duonos. Bet tą vakarą į duris pabeldė

(Nukelta į 5 psl)

„kiškio kailiu“

(Atkelta iš 4 psl)

vargeta, paklausė, gal jam ką turime, ir mama jam atidavė tas markes. Su broliu ant jos labai pykome. Bet ji pasakė: „Vaikeliai, nebijokit, Dievas mums padės“.

Mama išmokė pagarbos žmogui ir gamtai, ji pasakojo, kaip jos tėvas, pasodinęs obelį, parnešdavo pirmąjį obuoliuką, padalindavo vaikams, ir prašydavo padėkoti Viešpačiui už šį gražų vaisių.

Kai 1994 metais baltieji kolonistai Ruandoje vykdė genocidą, sukurstę taikių galvijų augintojų tutsių genį su žemdirbiais hutais, ir įvyko bedieviškos skerdyinės, ar nesuivyravo jūsų tikėjimas Dievu?

Mūsų sodybą išdraskė, mačėtėmis išskerdė mano vaikus: iš 120 liko dvylika. Aš tuo metu buvau išvykęs, per stebuklą išvengiau mirties, slapščiausi savanoje, kur iš vienos pusės buvo žudikai, iš kitos - krokodilai. Mane tanku išvežė Jungtinių Tautų kariškiai. Kai sugrįžau į kaimą, tris mėnesius visur tyrojo lavonų tvaikas, žudynes savo akimis matė ir džiuglėse slapstęsi vaikai buvo sulaukėję, mito šaknimis bei driežais. Beje, du mano vaikai neištvėrė skausmo, sava valia pasirinko mirtį.

Visus mus kankina klausimas, kodėl Dievas, kuris yra meilė, tai leidžia? Bet ar gali būti meilė be absoliučios laisvės? Ar norėtumėt, kad jums kaip robotui Jis apdirbtų smegenis: mylėk mane? Taip, Dievas yra visagalis, bet tą dieną, kai jis nusprendė sukurti laisvą padarą, jis nebegali to keisti, kištis į mūsų istoriją, kai jau visai blogai. Klausime, kodėl žmonės taip piktinaudžiauja ta meile, nesusižavi tikru gėriu ir daro šiam gražiame pasaulyje tokias bjaurastis? Ir aš sakau: ačiū tau, Dieve, kad sutvėrei žvėris! Jie to nedarys, ką daro žmonės.

Nė vienas nesam šventas. Aš esu cholericas, daug kartų troškau nusižudyti arba keršyti; kai žudė moteris ir vaikus, tramdžiausi ir gailėjausi, kad nesu kareivis ir nelaikau rankose šautuvo...

Kaip Afrikoje žmonės sugyvena su žvėrimis?

Kai liūtas sotus, gali prie jo prieiti. Bet ten žmonės nuolat kovoja su gamta ir ginasi nuo jos agresijos. Sunyčius tenka užmušti, nes žmonės patys badauja, o išalkę ištroškę šunys platina pasiutligę. Ir ten daugybė gyvačių. Sykį naktį grįžau iš išvietės ir radau lovoje juodąjį mambą. Buvau išvaręs, nepavyko jos išvaryti, tai nukirtau jai galvą mačete vienu smūgiu. Paskui gailėjausi: ji nekaltą, kad nuodinga.

Kunige, ar niekada nemylėjote moters?

Dar Vasario 16-osios gimnazijoje karštai bučiavausi, slapta susitikinėjau su Tamara. Kai paklausė, ar myliu, ir prisipažinau, kad taip, ji norėjo, kad vesčiau. Aš nepaniekinau moters meilės, bet nebūčiau galėjęs šeima savęs

Jaunimo sodybos Kėkštų kaime vaikai kunigui atveria mažų širdelių gėlę ir grožį. Viliaus MAČIULAČIO nuotr.

apriboti - norėjau plačios meilės. Aš dabar turiu keletą šimtų vaikų. Ir didžiausias troškimas, kad mano veiklą tęstų tie ruandiečiai, kurie išmoko amatų, kai kurie - baigė universitetus. Meldžiausi, kad viena tokia mergaitė negautų vyro, nes afrikiečiai nenori, kad žmonos savarankiškai dirbtų. Dievas neišklausė mano maldos, ji ištekėjo, turi vaikutį, bet jos vyras neprieštarauja, kad ji dirba gimnazijos direktore.

Neturite jokių silpnųjų? Gal viena iš jų - kalbų mokymasis?

Turiu vieną. Kasmet dešimt dienų tyloje ir vienuoje kopiu į Alpes.

Aš nesu intelektualas, devyneta kalbų išmolti privertė gyvenimas. O sunkiausia ir gražiausia iš jų - afrikiečių batuta.

Įrodėte, jog ir pats vienas žmogus gali tiek daug nuveikti. Ar neapima didybės jausmas?

Yra daugybė žmonių, nuveikusių kur kas daugiau už mane. Štai vienas italas daktaras Indijoje, Brazilijoje, Kinijoje įsteigė moderniausias ligonines, kurių veikla paremta krikščioniškąja dvasia.

Aš nekuriu iliuzijų misterijos. Ne visus žmones galima pataisyti. Žinau, kad vienas ruandietis berniokas, norėjęs mane nužudyti, sėdėjo kalėjime ir dabar kažkur valkatauja. Ypač mane įskaudino vokiečių pora, pusę metų gražiai dirbė misijoje, o paskui pasisavinę 100 000 našlaičiams suaukotų markių. Jeigu būtų iš banko pavogę 30 milijonų, nebūtų taip gėda.

Ar jaunimo sodyba Kėkštuose, kur savaitgaliais renkami problemiški šeimų vaikai, o vasarą stovyklauja, pateisino jūsų viltis?

Pirmuosius vaikus parsivedžiau iš Kalotės sąvartyno. Vokietijos žurnalistė sukūrė apie juos filmą, sutirštino spalvas apie Lietuvos realijas, ir man teko ją išvaryti. O lietuvių spauda rašė, kad esu ne tas, kuo deduosi. Anuomet buvo sodyboje trylikmetis berniukas, kuriam per peštynes draugas išdūrė

akį, jis prisisiurbdavo narkotikų ir sakė: „Nevarkit, kunige, manęs neišgelbėsit“. Bet dabar jis yra puikus darbininkas, ateina į sodybą

talkon. Ta puiki paauglė, kuri pasitikusi mane apsikabino, kai buvo aštuonerių, matė, kaip jos tėvas papjovė kaimyną. Dabar jis grįžo iš kalėjimo ir kaip sviedinį spardo jos motiną. Bet aš galvoju, kad iš daugelio mano vaikų išaugs geri žmonės.

Šią vasarą vėl iš Ruandos atsivešiu į Kėkštus paviešėti saujelę juodaodžių vaikų, nes jie čia randa draugų. Nors Palangoje gyvenantis buvęs mano mokinys koneveikia, kam aš gyvenau su tais „negrtais“, manau, kad meilė neturi ribų nei išimčių, nei kliūčių. O savo senatvę norėčiau praleisti Afrikoje.

Post scriptum

Atsiveikindama net neklausiau, kuris iš įvairių valstybių apdovanojimų Hermanui Šulcui yra brangiausias. Neabejoju - tai mažųjų ruandiečių padovanota perlais dekoruota ietis su jų ranka rašytu raštu: „Kunigas yra didvyris“.

Ivona ŽIEMYTĖ

„TAUTOS ATGIMIMO EIGA BUS PRAPLĖSTA“

Prof. Jonas Pranas Aleksa

Edmundas Simanaitis

Šiemet sukanka 130 metų, kai gimė prof. Jonas Pranas Aleksa-Lietuvos valstybės ir visuomenės veikėjas, ilgametis žemės ūkio ministras, Žemės ūkio rūmų įkūrėjas 1926 m. iniciatorius ir pirmasis rūmų pirmininkas. Jo nuopelnai Lietuvos žemės ūkiui buvo išsamiai aptarti žinovų. Kovo 13 d. Kaune prie Žemės ūkio rūmų buvo atidengtas skulptoriaus S.Žirgulo bareljefas, skirtas šios asmenybės atminimui. Atidengimo ceremonijoje dalyvavo Žemės ūkio ministras K.Starkevičius. Bet verta dėmesio profesoriaus pilietinė pozicija tautos likimo klausimu ir jos santykis su nūdienu. Tai aktualu.

Abu okupantai persekiojo ir baudė

J.Aleksa 1902 m. už antiimperinę veiklą kalėjo Maskvoje. Gestapas 1942 m. suėmė profesorių ir išvežė į nacionalsocialistų valdomą Reichą. II Pasauliniam karui pasibaigus, jis grįžo į sovietų okupuotą Lietuvą, bet 1948 m. buvo ištremtas į Sibirą. Ten ir mirė, patyręs nacių ir sovietų režimų visą kančių ir pažeminimų ciklą. Okupacijos sąlygomis toks likimas grėsė kiekvienam aktyviam laisvos šalies piliečiui, valstybininkui, patriotui.

J.Aleksa yra parašęs keletą knygų. Veikale „Lietuvių tautos likimo klausimu“ (1925m.) autorius taip aprašo tautos siekį: „Gyvename reikšmingą valandą. Dedame pastangų sukurti nepriklausomą valstybę, sukurti savitą lietuvišką kultūrą: norime eiti į pasaulinę istoriją kaip jos sąmoningas ir aktingas dalyvis. Dar visai neseniai mes buvome vadinami „antros rūšies tauta“.

Agresorių apetitai išlieka tokie patys

Istorija byloja, kad prieš I Pasaulinį karą ir po jo trys didieji Lietuvos kaimynai nebuvo draugiški. Ir Lenkija ir Vokietija ir Sovietija trys paskelbė Lietuvai ultimatumus. „Dar ir šiandien kai kurie kaimynai norėtų žiūrėti į mus vien kaip į virškinamąją mažiagą savo tautai plėsti,“ konstatuoja profesorius. Po II Pasaulinio karo padėtis pasikeitė iš esmės: nacizmo užkrato atsikračiui Vokietija tapo demokratiška šalimi, tačiau apie Rusiją to pasakyti niekaip negalima. Ten tolydžio pasigirsta balsų, raginančių ginklo jėga susigrąžinti kadaise užgrobtas nepriklausomų valstybių teritorijas, kaip laikinai prarastą grobį, būtent Baltijos šalis, įskaitant ir Lietuvą. Išvada pati savaime peršasi: nepasikeitus politiniam režimui, agresorių apetitai nemažėja, o atvirksčiai - padidėja.

J.Aleksa kritiškai žvelgė į to meto lietuvių laikyseną: „Ir mes patys dar visai neseniai nevertinome lietuvių. Tiek dar neseniai 80-ais ar 90-ais pereito šimtmečio metais daugeliui lietuvių Basanavičiaus ar Kudirkos pastangos sužadinti mūmuse lietuvių išrodė lyg kokie Don Kichoto žygiai, ar dar blogiau, lyg piktadarių darbai, kurie drumsčia krašto ramybę.“

(Nukelta į 6 psl)

„TAUTOS ATGIMIMO EIGA BUS PRAPLĖSTA“

(Atkelta iš 5 psl)

Į lietuviškumą patys lietuviai žiūrėjo kaip į nebranginamą dalyką.

Pirmiausia nusilietuvino diduomenė ir bajorija

Panaši padėtis buvo susidariusi ir po 50-ties metų sovietinės okupacijos. Kolaborantų valdžios viršūnė buvo valdoma trumpu pavadžiu, o vadinamoji „partinė“ - ūkinė nomenklatūra jau buvo Kremliaus „prijaukinta“ ir stengėsi išlaikyti turėtą privilegijas. Tačiau entuziastingo Atgimimo procesams stiprėjant, Maskva buvo priversta sutikti su tautinės ir valstybinės Lietuvos simbolikos atgaivinimu, bet jokių būdu nenorėjo pripažinti Tautos teisės atkurti kadais okupanto sutriptą Nepriklausomybę, kuri tapo pačiu svarbiausiu Sąjūdžio veiklos tikslu. Per dvi dešimtis laisvo atkuriamojo darbo Lietuvoje buvo išugdyta stipri pilietinė visuomenė, kurios dvasinio užtaiso sunaikinti ir ištrinti iš Tautos atminties nepajėgė nei represijų bangos, nei masiniai trėmimai.

Ypač įsidėmėtini ir vertingi J.Aleksos pastebėjimai apie lietuviybės nuostolius:

„Ištautėjimas mūsų, panašiai kaip ir kitų tautų, plėtėsi nuo viršaus. Iš pradžių svetimybių griebėsi mūsų bajorija; mūsų dvasininkai jau nuo XIV - XV šimtmečio ne lietuviai buvo.

Toliau vyko mūsų miestų ištautėjimas ir tuo lengviau, kad mūsų miestiečiai iš kraujo tai tikras internacionalas. Paskui šitas ištautėjimas buvo pradėjęs pasiekti ir mūsų kaimiečius. Rytuose savo kalbos yra išsižadėję daugiau kaip pusė mūsų kaimiečių. XIX šimtmečio vidury veikia lietuvių tautos diduomenė kalbėjo lenkiškai, rusiškai ar vokiškai; ji buvo svetimybių apimta ir paskendusį svetimų tautų kultūrų jūroje. Tautiško lietuviško darbo veik nebūta.“

Jau buvome tautiškai susipratę

J.Aleksos kritiškos įžvalgos leidžia geriau ir giliau suvokti to meto krašto visuomenės nuotaikas ir suprasti kokius kliuvinius ryžosi įveikti Lietuvos valstybingumo atkūrėjai. Jis rašo, kad XIX amžiaus pabaigoje, prasidėjus „mažųjų tautų atgimimo šimtmečiui“ padėtis ėmė keistis, tačiau „Didžiajam karui užėjus mes dar nebuvome pakankamai subrendę. Ėjome svetimų obalsų vedami. Vis dėlto tiek jau buvome tautiškai susipratę, kad pasitaikius tinkamai progai sugebėjome, nors ir su dideliu vargu ir sukūlimais, sukurti nepriklausomą Lietuvos valstybę ir nors su bėda ją per dešimtį metų išlaikyti.“

Profesorius apgailėstauja, kad „mūsų pastangos XI-XV š.š. nepriklausomai gyventi nepakankamai buvo sėkmingos. Iš Europos viešojo gyvenimo mums teko pasišalinti.

Nustojome ir daugumos savo iš seno gyventų plotų. Tuose pačiuose savo žemiuose, kur dar išlikome, gyvenome svetimųjų valdomi. Ilgainiui netekome savo aukštesniųjų ir viduriniųjų sluoksnių.“

„Šiaudinės pastogės“ fenomenas

J.Aleksa rašo: „Net Vakarų Lietuvoje apie trečdalis jos žemės ploto buvo svetimųjų ar bent lietuviybės išsižadėjusių rankose. Galima sakyti visa prekyba, pramonė žymioji daly ir amatai buvo ne lietuvių rankose. Valdininkai ir vadinamosios laisvosios profesijos lig 90 proc. taip pat buvo nelietuviški. Žodžiu iš viešumos išnykome. Buvome nustumti į gyvenimo palėpes, tik ten išliko lietuviai ir lietuviybės sėkla. Ir tai tik dalinai vadinamojo lietuviško atsparumo dėka, o gal daugiau dėl to, kad mūsų „šiaudinė pastogė“ ilgą laiką nebuvo liečiama „pasaulio vėjų“.

Iš tiesų lietuviybė ir tautinės savimonės pamatas - gimtoji kalba išliko tik „šiaudinėje pastogėje“, bet ne dvarų rūmuose. Ši konstatacija skamba kaip pasiūlymas savigarbą išlaikiusiems bendrapiliečiams tautinei kultūrai skirti pakankamai daug dėmesio, nes antraip nebus įmanoma oriai bendrauti su mūsų bendrapiliečiais Europos Sąjungoje.

„Šiandien antrą kartą turime progos aktینگai pasireikšti savaiminga tauta, savo buities ir aktyvios kultūros savaimingu kūrėju. Tenka mums tesėti dabartinio gyvenimo moderniems reikalavimams, tenka apginti savo nepriklausomybės pozicijas,“ - ir čia pat priduria: „Dėl Didžiojo karo subyrėjus didžiulėmis Rusijos ir Vokietijos imperijoms, jų pakraščiuose atsirado kelios mažesnės nepriklausomos valstybės. Jų tarpe ir Lietuva. Kelios tų naujų valstybių vėl jau yra praradusios savo nepriklausomybę, sakysim Gruzija ir Armėnija.“

Netrūksta imperinės politikos grimasų ir mūsų epochoje. Palyginimai naudingi. Čia mėginau grybštelti tik prof. J.Aleksos pamąstymus lietuvių tautos likimo klausimu.

Melbourn Pensininkų Sąjunga

Viktorijos valstija plati ir įvairi, netrūksta dienos ekskursijai įdomių vietų. Šių metų kovo 10 dieną, antradienį, dienos ekskursijon į vynuogynus išsiruosė gražus būrys Melburno lietuvių pensininkų. Turistiniu autobusu nukeliavome maždaug 140 kilometrų iki pat Nagambie. Ten gražios apylinkės - vešlios žemės palei Goulburn upę, mėlynuojantys Nagambie ežerai. Tai vynuogynų ir vyndarystės kraštas, kur galima paragauti ir nusipirkti vietinės gamybos vynu.

Važiuojant Hume plentu į šiaurę, teko pravažiuoti kraštą, kurį prieš mėnesį nusiaubė žiaurūs gaisrai. Vienur tarp juodų, suanglėjusių miškų, stebuklingai buvo išlikę gaisro nepaliesti namai ir žaliuojančios ganyklos, ramiai ganėsi arkliai, avys. Kitur - kartu su miškais sudegė ir sodybos, pelenuose liko tik išdegusių namų griuvėsiai. Pušų plantacijos - juodi stiebai. Eukaliptų miškai - nors ir smarkiai apdege, jau kur ne kur pradėjo rodyti naujos gyvybės ženklus, iš juodų šakų skverbėsi melsvi jaunučiai lapeliai. Prieš savaitę iškritęs lietus jau suspėjo

pliką, suodiną žemę padengti vos pastebimu žalumo atspalviu.

Prie Seymour autobusus pasuko link istorinio Tahbilk vynuogyno. Vyninės kieme autobuso vairuotojas tuojau paruosė „morning tea“, o po to visi suėjome į senojo vyninės pastato svetainę paragauti vynu. Kam patiko, nusipirko po butelį parsivežti į namus. Nusileidus į rūšį buvo galima pasivaikščioti po tunelius, kur vėsiavai laikomos didžiulės medinės vynu statinės. To vynuogyno pastatai daugumoje yra išlikę nuo jo įsteigimo 1860 metais. Pastoginėse, kaip muziejuje, sustatyti visokie seni geležiniai žemės ūkio įrankiai, vežimai, plūgai, traktoriai, kuriuos kadaise traukdavo arkliai, arba kurie buvo varomi garu. Čia pat pro šalį ramiai teka Goulburn upė, prie kranto

(Nukelta į 7 psl)

Trys ragautojos...

Nusiminti neturime teisės

Nereikėtų abejoti kaip reagavo garbusis Autorius į sovietinio okupanto sukeltą katastrofą, kada Lietuvos kaimo ekonomika, ūkinis gyvenimas, socialinė sankloda, tradicijos ir papročiai buvo sugriauti iki pamatų?

Minėtos knygos pratarmėje, kurią citavau, yra ir tokia teigiama ištara: „Tačiau nusiminti neturime nei reikalo nei teisės. Ta kūrybos versmė, kuri XIX š. pabaigoje

sužadino mūsų tautą iš gilaus ir pavojingo miego, veikia ir toliau, įkvepia mūsų tautai naujų jėgų. Mūsų tautos atgimimo eiga bus praplėsta, pagilinta ir patobulinta. Mes šią dieną turime siekti sekančio ir aukštesnio laipsnio savo tautos subrendimo.“ Šie žodžiai, parašyti prieš mažne aštuonias dešimtis metų, visiškai tinka ir mūsų dabarčiai.

Dieve, padėk tiems, kurie imasi šio darbo Seime, Vyriausybėje ir kaime.

iškylavo...

Ar verta pirkti?

(Atkelta iš 6 psl)

ekskursijų laivas. Gal kada nors ateityje mūsų organizatoriams kils mintis sudaryti pensininkų ekskursiją tokiu laivu.

Pavažiavę toliau į šiaurę, Nagambie Lakes hotelyje gavome puikius pietus. Prieš sulipant atgal į autobusą tolimesnei kelionei, nuostabių apylinkės ežerų fone išsirikiavome grupės nuotraukai.

Antas kelionės etapas - į Mitchelton, tenyškščio vynu ragauti. Mitchelton Winery - didžiulė įmonė, jos viduryje kelių aukštų stebėjimo bokštas, į kurį galima pasikelti liftu. Taigi, prisiragavę iki soties įvairių vynu rūšių, būtinai norėjosi pasikelti į tą nuostabų bokštą. Nuo bokšto matėsi pasakiškas vaizdas į visas puses. Diena buvo skaidri, rami, apačioje ir visur aplink tikra idilija - žaliakrantė Goulbourn upė ir į tolybes besitęsiančios eilių eilės vynmedžių. Rinkėjai rankomis skynė vynuogių kekes, jas krovė į krepšius.

Po įdomiai ir maloniai praleistos dienos visi sugrįžome sveiki gyvi į Melbourną ir lauksime, kokią naują mums pramoją sugalvos Melbourno lietuvių pensininkų organizatoriai. Ypatingas ačiū, už pasisekusią ekskursiją, priklauso sąjungos pirmininkui, Petruim Bimbai.

J. A.
Petro Aro nuotraukos

Knygų pristatymas Londone

Saulėtą balandžio 4 dienos pavasario popietę poezijos ir muzikos mylėtojai gausiai susirinko į Gražinos Pranauskienės (Australija) ir Svajūno Dačkevičiaus (Anglija) knygų "Eukaliptų tyloj" ir "Krintančios žvaigždės" pristatymo vakarą Londone. Kostas Malinauskas, JK Lietuvių bendruomenės valdybos narys, atsakingas už kultūrą. "Mūsų Pastogė"

Melbourniškė Gražina Pranauskienė (priekyje kairėje) ir vakaro organizatoriai.

Nepabūgę stipraus vėjo, su protarpiais užeinančiu lietuimi, melburniškiai balandžio 26-ją rinkosi į koncertų salę.

Antrą valandą į sceną, skambant lietuvių liaudies melodijai, Judrina su Miranda atliko šoki "Kepurinė". Tai aktyvios jauniausios dalyvės visuose renginiuose. Jų atlikimą žiūrovai įvertino ilgai trunkančiais plojimais. Šis šokis buvo įvadas koncertui, kurį suruošė dalyviai birželio mėnesyje vykstantys į Lietuvos 1000-čio paminėjimą Vilniuje.

Pranešėjai: Martynukas Didžys - lietuvių, Aldona Gaylard - anglų kalba, pakvietė "Dainos Sambūrį" į sceną. Choristai atliko keturias dainas, kurios Vilniuje skambės Dainų šventėje kartu su atvykstančiais lietuviams iš įvairių pasaulio šalių. Dainų prasme paaikškino Aldona.

Dainos parinktos prasmingos: J. Marcinkevičiaus žodžiais: "Tėvynė dainų ir artojų" skirta išeivijai "...negrįžę nutolę, išėję, gyvi negyvi nepareis, retėja mūsų girios retėja ir gėsta namų žiburiai..." J. Zauerveinio: "Lietuviais esame mes gimę, lietuviomis norime ir būt, tą garbę gavome užgimę, jai ir neturim leist pražūt..." K. Sakalausko/Vanagėlio "Kur giria žaliuoja"... "Tėvynei aukoju aš savo dainas, Tėvynei linkiu aš linksmesnes dienas..." N. Kersnauskaitės "Viena šeimima, viena tauta"... "Į Naują laisvės rytą kils Tėvynė Lietuva..." Toki žodžiai skambėjo nuoširdžiai iš choristų širdžių. Kad dainos patiko žiūrovams jautėme jų padėką gausiu plojimu.

Pasigirdus šokių muzikai, į sceną grakščiai įėjo mišri šokėjų grupė - "Linai" iš Geelongo, "Gintaras" ir "Šokdava" iš Melbourno. Jie linksmai atliko tris šokius.

Miranda Tigani pianinu paskambino du savo kūrybos kūrinius - "Gintarinė piliis" ir "Didvyrių žemė". Miranda, 12-metė gabi pianistė daug žadanti ateityje.

Judrina Kymantaitė (priekyje) dainuoja "Waltzing Matilda" su Ansambliu ir Tembru.

Į LIETUVĄ SU DAINA IR ŠOKIU

Viktorijos Jungtinė Šokių Grupė

Stovi iš k: A.Svažas, R.Sadauskas, M.Didžys, M.Zauner, L.Liebich, D.Mockus-Lane, A.Sadauskas, C.Bradley, D.Gaylard, L.Kaladė, J.Rutkauskaitė, antroje eilėje k: D.Kabailaitė, L.Tigani, L.Koszala, priekyje iš k: A.Cusack, Z.Šukytė, D.Gaylard, A.Gaylard, J.Kymantaitė, M. Tigani

Pranešėjai pakvietė į sceną "Tembras" atlikėjas Ritą ir Birutę. Jos dainavo "Catch a Falling Star" ir "Keleiviai". Dainomis sužavėjo žiūrovus, kurie dar ilgai trunkančiais plojimais joms dėkojo.

Scenoje vėl susibūrė šokėjai, atlikdami tris šokius. Malonu stebėti, kaip jaunimėlis grakščiai, nuo širdžių, sukasi poromis, o vyriausieji šios grupės šokėjai nė kiek neatsilikio nuo vikraus jaunimo. Kartais dar aukščiau kojas pakilnodami ir energingiau pašokinodami mergeles.

Šio pirmojo koncerto dalį užbaigė Loretos Tigani sukurti šoki specialiai Lietuvos 1000-čiui - "Karalius".

Be pertraukos į sceną suėjo ansamblis, kuris vyks koncertuoti į Panevėžį ir Punsą, dalyvaus Dainų šventėje Vilniuje. Mečio Kymanto harmonizuota daina "Puikios rožės" atliko kartu su "Tembru" solistėmis. Arvydo Vilčinsko "Grįžtu namo", kurią autorius sukūrė Atingimimo

laikotarpiu išeivijai ir tremtiniais.

Koncertą užbaigė australų "Waltzing Matilda". Pirmąjį posmą solo atliko 12-metė Judrina Kymantaitė. Scenoje pasirodė "swagman" iš "Waltzing Matilda", kurio vaidmenį atliko iš Geelongo Lukas Liebich. Dainuojant duetui "Tembras", atėjo visi šokių dalyviai; po dueto įsijungė ir ansamblio atlikėjai. Šiam šokiui kompoziciją sukūrė Loretta Tigani.

Tik maža koncerto dalelė buvo parodyta. Su gera nuotaika savo dainas ir šokius vežime į Panevėžį, Punsą ir į Vilnių.

Esame visiems dėkingi, kurie nepatingėjo atsilankyti koncerte tuo paremdami chorą ir šokių grupę vykstančius į Lietuvą.

Dirigentė Rita Mačiulaitienė padėjo visiems dalyviams, ypač kas savaitę atvykstantiems choristams ir šokėjams į repeticijas iš Geelongo.

Pabendravomė gurkšnodami kavutę, užkasdami skaniais pyragais.

M.Augustinienė,

R. Beatty ir B. Prašmutaitės nuotraukos

Pranešėjai: Martynukas Didžys ir Aldona Gaylard

Melbourn MOTINOS DIENOS ŠVENTĖ

Jaunimas, Lietuvos vardo 1000-mečio piešinių parodos premijų įteikimo metu. Parodą pravedė Melbourn Entuziastės - Aliutė Karazijienė ir Lilija Kozlovskienė (abi trečioje eilėje).

BUVOM PAGERBTOS...

Motinos dieną B. Kymantiene pradėjo pasveikinimo žodžiais, linkėdama sveikatos, gražaus ir prasmingo gyvenimo. Ji priminė, nors neturinčios moterys vaikų, bet turinčios kilnius širdis.

Labai įdomiai buvo paskaityta iš Adelaidės E. Varnienės paruoštas straipsnis Motinos dieni. Jis sukėlė daug įdomių minčių. (Paskaityti straipsnį galite apačioje esantį: red.)

Lietuviškos šeštadieninės mokyklos R. Imbrasienės ir A. Gogelytės mokinukai savo deklamuotais eilėraščiais sveikino Mamas, Močiutes įteikdamas joms po rožės žiedelį. O mums visoms šie vaikiškomi lūpomis ištarti žodžiai suvirpino mūsų širdis. Broliai Aidai ir Gintas Žilinski akustine ir elektrine gitara atliko dainelę "Blackbird", kuriam 10 m Gintas dainavo. Trimetė Mamytės išmokyta Venta gražiai deklamavo.

Atgimsta tauta su motinos vardu ir motinos vardas - su tauta, nes vienas ir kitas suteikia mums grybę, dvasią ir kalbą. Ji yra stipriausia moralinė jėga, šeimos vienybės ir kultūros kūrėja, - taip išsireiškia Marcelijos Martinaitis.

Motinos Dienai, visi, kurie turėjome ar dar turime motinas, giliau pažvelgiame į savo motinų įnašą mūsų gyvenimui, gal daugiausia prisimindami "laimingus momentus" ir užmarštyje pametam kas ne taip miela prisiminti. Daugelis mūsų ankstyvesnių poetų ir rašytojų labai gražiai atsiliepia apie mūsų močiutes sengalvėles, močiutes rūpintojėles, baltom skarelėm apsigaubusios, kuklios, bemokslės, nepuošnios, bet visų mylimos ir gerbiamos.

Kokias ypatingas savybes mūsų taip apdainuotos motinos turėjo, palyginant su šių dienų motinomis? Dažnai žiniose randame įvairių žmonių pasisakymus apie šių dienų motinas ir vaikų auklėjimą. Australų profesorė Fiona Stanley, kuri buvo pagerbta kaip "Australian of the year", - viešai pareiškė, kad viena iš penkių moterų yra visai netinkama būti motina, nes neturi nei gyvenimo patirties, nei finansų vaikui išlaikyti, arba yra viena iš tų, kuri nesaikingai prisirišusi prie savo karjeros. Šeimų gyvenimą smarkiai keičia ir darboviečių

Birutė paragino visus padainuoti lietuviškų dainų, kurios skambėjo darniai ir nuoširdžiai.

Po trumpo vaikučių pasirodymo buvo pakviestos "Entuziastės" A. Karazijienė ir L. Kozlovskienė.

Reikia apgailėti, kad kasmet Motinos dienos pagerbimas Melbourn tampa vis trumpesnis. Šiomet nematėme darželiukų, kurių yra nemažas būrys. Ne visi mokiniai atvyko, tėvai nesurado laiko ar noro juos atvežti. Taip ir nyksta lietuviškos šventės. Vaikų yra ir jų norų yra bet... Didelė padėka Birutei Kymantienei ir Aidai Tučiūtei suruošusioms mums trumpos valandėlės džiaugsmą. Ačiū, kad nebuvome pamirštos.

Taikliai užsiminė mokytoja Aida Gogelytė... o kur vyrai? Galvojom, kad jie suruoš Motinoms šventę. Deja... M. Augustinienė

reikalavimas dirbti ilgesnes valandas, nepalengvina sąlygas moterims, kurios tampa priverstos atiduoti savo labai mažus vaikus į vaikų priežiūros namus (child care). Ar galime kaltinti motinas kada mūsų pažangioji technologija taip sparčiai tobulėja, kad dažnas žmogus tikrai nesijaučia saugus šiame pasaulyje?

Tikiu, kad mūsų ypatingai jaunesnėms motinoms bus įdomus skelbimo agentūros "Euro" padarytas apklausinėjimas 300 australų motinų ir jų paskelbtos išvados. **Jie pripažino penkis motinų rūšis:**

1. "Rūpintojėlės mamos", kurių uždarbis didesnis negu jų vyro, bet jaučiasi pagautas savo profesijoje ir žino, kad neužtenkamai laiko praleidžia su savo vaikais ir dėlto jaučiasi kaltos ir nelaimingos.

2. "Būk kaip aš' mamos", kurios vairuoja savo vaikus pagal savo norus ar svajones siekti tikslo, kurio jai nepasisiekė atsiesti. Jos per jėgą stumia savo vaikus pasiekti jos norimo tikslo, nors jos vaikai visai ne į ją atsigimę ir su skirtingais norais ar talentais.

3. "Boomerango motinos", kurios tik pagimdžiusios kuo greičiausiai grįžta į savo darbą, nes jai tas labai svarbu, išlaikant savo "identitetą". Bet

Parodai pasibaigus

Lietuvos Vardo Tūkstantmečio sukakties proga suruošta vaikų piešinių paroda Melbourn Lietuvių Namų koridorių puošė tris savaites. Vaikų piešinių paroda Melbourn vyko jau nebe pirmą kartą, bet šį kartą buvo duota tema: Lietuvos įvykiai per 1000 metų. Vaikai paprastai nedaug išmano apie istoriją, tai tėvai ir mokytojai buvo raginami papasakoti apie įdomesnius Lietuvos istorijos įvykius, kuriuos galima būtų pavaizduoti piešinyje.

Kaip ir buvo tikėtasi, Mindaugas, Trakų ir Gedimino pilis, geležinis vilkas ir Vytautas buvo populiariausios temos. Tačiau matėme ir Kęstučio ir Birutės vestuves, Kryžių kalną, krepšinių, tautinius šokius, Aušros Vartus, TV bokšto puolimą ir net senovišką Lietuvos litą. Taigi įvairumo buvo. Įvairavo ir technika: nuo paprasto pieštuko iki labai spalvingų piešinių ir net koliažo.

Piešiniai buvo suskirstyti į dvi grupes pagal piešėjų amžių: iki 10 metų (14 piešėjų) ir nuo 11-kos iki 15 metų (6 piešėjai). Malonu, kad dalyvių buvo ir iš Geelongo ir iš Perth'o.

Pakviesta vertinimo komisija: Dalia Antanaitienė, Faustas Sadauskas ir Jurgis Žalkauskas, nežinodami piešėjų pavardžių,

Lietuvos vardo tūkstantmečio

Alana BINDOKAS (10 m.)

1. Vytautas

2. Geležinis vilkas

3. Lithuania

Daniel BINDOKAS (8 m.)

4. Karalius

Justinas BROKAS (9 m.)

5. Gedimino kalnas

Tommy BROKAS (11 m.)

6. Gedimino pilis

Ella CALDWELL (6 m.)

7. Karalius prie vėliavos

8. Kęstučio ir Birutės vestuvės

9. Trakų pilis Galvės ežere

Viktorija FEDORKO (11 m.)

10. Lithuanian pilis!

11. Castle - Gedimino pilis!

12. Kryžių kalnas ir Gedimino pilis

Talia HACKETT (7 m.)

13. Lietuva, būk laisva

Oden HERMANSSON (3 m.)

14. Lietuvaitės darželis

Jarrah KELLY (9 m.)

15. Mindaugas

Kierah KELLY (5 m.)

16. Karalius Mindaugas

daugelyje atvejų, vaikams paaugus ir finansiniai tampant saugios, įgauna kaltės jausmą dėl praleisto nuo šeimos laiko ir nustoja dirbti.

4. "Namų primadona", tai mamos, kurioms namai - svarbiausias objektas. viskas švaru, nors ir su kai kieno pagalba, vaikai visuomet švarūs, pati nedirba, bet turi įdomų užsiėmimą, išeina išgerti kavutės su draugėmis ir labai gailisi dirbančių motinų, nes jos nuomone, namai svarbiau negu karjera. Bet kartais ir ji pajunta kaltės jausmą, kai pasijunta trūkumą, gyvenant iš vienos algos.

5. "Šauniosios mamos" - pasidaro kaip tik galima sau lengvesnį gyvenimą, nejausdamas kaltės, paliekant vaikus kitų globai ir galvodamos, kad tai yra visai normalu. Jos mėgsta visuomet gražiai atrodyti, nesaugoja savo vyrus nuo jaunesnių ar gražesnių moterų.

Šie apklausinėjimai vis dėlto pastebi, kad bendrai moterys,

paskyrė po tris premijas abiem amžiaus grupėm.

Jaunesniųjų grupėje premijas gavo: 1. Kierah Kelly, 2. Sofija Strinskaitė, 3. Gintas Žilinskas. Vyresniųjų grupėje premijos teko 1. Kazimierai Petrulytei, 2. Viktorijai Fedorko, 3. Remo Simankevičiui.

Pinigus šiomis premijomis skyrė Australijos Lietuvių Fondas, kuriam parodos organizatorės Entuziastės labai dėkoja.

Meno rėmėjų atsidaro ir daugiau. Katalikių moterų D-jos premijas gavo Jarrah Kelly ir Aidai Žilinskas, o anoniminės rėmėjos pemią - Robertas Tigani.

Melbourn Entuziastės paskyrė paskatinimo premijas (kurias irgi finansavo A.L.F.), Alanai ir Daniel Bindokams, Justinui ir Tommy Brokams, Ellai Caldwell, Taliai Hackett, Oden Hermanssonui, Mitchell Repševičiui, Elenai Soliman, Mirandai Tigani ir Joanai Urbonaitė.

Socialinės Globos D-ja apdovanojo visus dalyvius, palinkėdama jiems ir toliau dalyvauti lietuviškuose renginiuose.

Visos dovanos buvo įteiktos per Motinos Dienos šventę, kurią suruošė ir gražiai pravedė Birutė Kymantiene, o programą atliko mokyklų vaikai ir visi susirinkę kartu padainavo, užbaigdami žodžiais "Motulės klausau, širdelės klausau." A.K.

Lietuvos vardo tūkstantmečio vaikų piešinių parodos dalyviai

Kazimiera PETRULYTĖ (14)

17. Aušros Vartai

Mitchell REPŠEVIČIUS (7 M.)

18. Takas į pilį

19. Gimnastika

20. I love basketball

Remo SIMANKEVIČIUS (12)

21. Kova su kryžiuočiais

Elona SOLIMAN (9 m.)

22. Gedimino pilies bokštai

Sophia STARINSKAS (5 M.)

23. Lithuanian dancing

Miranda TIGANI (12 m.)

29. Trakų pilis I

30. Trakų pilis II

Robertas TIGANI (8 m.)

31. Lietuvos senoviškas litas

Joana URBONAITĖ (8 m.)

24. Vilnius

Aidas ŽILINSKAS (13 M.)

25. Lietuvos istorija

26. Gedimino pilis

Gintas ŽILINSKAS (10 m.)

27. Šali

28. TV bokšto puolimas - karas

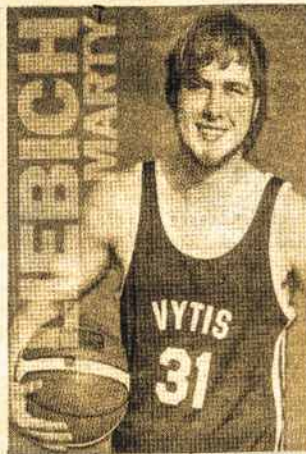
tapusios motinomis, pasidaro daug daugiau komplikuošes negu šis suprapavimas. Daug įtakos mūsų motinoms daro televizija, kopijuojant motinas Amerikoje ar gyvenimą kituose kraštuose. Be to, kiekveina moteris turi savo įgimtą charakterį, savo specifinius išgyvenimus metų bėgyje, savo pasirinkto gyvenimo draugo požiūrį į gyvenimą, kuris dažnai pakeičia ir jos sąvoką į darnų ir išbalansuotą šeimos gyvenimą.

Kodėl mūsų močiutėms, nors ir blogesniame gyvenime buvo lengviau? Jų niekas neklaidino prašmatniomis reklamomis, o jų prigimtas motiniškas jausmas žinojo kas yra gera ir kas ne. Dar daugiau, - jos sekė Motinos Marijos pavyzdžiu, kuri tyliai kentėdama atidavė savo vienintelį Sūnų mirti ant kryžiaus žmonijos išgelbėjimui.

Marija, priimk mūsų mirusias motinas čia, Lietuvoje, Sibiro taigose ir kalėjimuose. Lai jos išlisi laimingai Tavo globoje.

Elena Varnienė,
"Šventadienio Balsas-Lietuvių Žinios",
Adelaidės Parapija ir AL Bendruomenė.

SHOOTING STAR - Marty Liebich

AGE: 18
 CLUB: VYTIS
 POSITION: Guard
WHY I LOVE BASKETBALL:
 "I love basketball because it keeps me fit and active and also it is the greatest sport ever."
CAREER HIGHLIGHTS: Under-18 Australian Lithuanian MVP. Coaches award in Rep basketball under-18. Numerous MVP's in domestic from under-12s to under-18.
FAVOURITE NBA PLAYER:
 Michael Jordan
FAVOURITE AUSSIE PLAYER:
 Andrew Bogut
OTHER INTERESTS:
 Going out with friends, computers, in the near future to work and fit up an old model car.
 "Geelong Advertiser" 6.5.2009

Geelongiškių Juozo ir Irmgardos Gailiaus jauniausias anūkas - Martynas - kamuolių metimo žvaigždė ir ateities Australijos rinktinės žaidėjas.

Mieli skautininkai -
 Kviečiu visus skautininkus į Skautininkų Ramovės sueigą.
 Prašome dėvėti žalią šlipsis.
 Penktadienį, š.m. gegužės 22, 6.30-8.30 v.v.
 Melbourne Lietuvių Namuose, Bendruomenės kambaryje.
Programa: šių metų numatyta veikla ir skautininkų sąrašo sudarymas bei kitos staigmenos.

Po sueigos - pabendraujimas, suneštinės vaišės Lietuvių Namų svetainėje.

Prašome pranešti tiems, kurie laikraščio neskaito, apie sueigą, ir malonėkite pranešti ps Linui Prašmutui apie jūsų atvykimą: tel. 9884 7585 arba linasprasmutas@optusnet.com

Ramovės vadė
 s. Birutė Prašmutaitė

Jūrų budžių žodį davė (viduryje iš k) D. Prancūnas ir Ž. Strazdauskas

Lietuvių kalbos klasės mokiniai ir moksleiviai

Mokytojos Aida Gogelytė (ir SBS lietuviškos radio valandėlės vedėja) (kairėje) ir Rasa Imbrasienė (dešinėje) su lietuvių kalbos mokiniais Victorian School of Languages, priekyje, iš kairės: V. Fedorko, E. Soliman, T. Hackett, J. Urbonaitė, T. Adamavičius, J. Kymantaitė, antroje eilėje iš kairės: K. Petruilytė, K. Čelkaitė, A. Žilinskas, M. Žvirblytė ir B. Strazdauskaitė.

Pakalbėkime apie sveikatą....

Gyvenimo indą ištuštiname per anksti

Ksavera Vaištarienė sakė, kad jei mityba tarnaus tik pilvui prikimšti, šlubuos sveikata. Giedriaus BARANAUSKO nuotr.

Lietuvos vegetarų draugijos pirmininkė, chemijos mokslų daktarė, docentė Ksavera Vaištarienė neabejoja, kad sveikatos šaltiniai yra šalia. Tereikia juos pastebėti ir pasinaudoti: vaistažolės, augalų sėklos, duonos, uogos ir kitos gamtos dovanos žmoniją gali išgelbėti nuo mirtį nešančių ligų.

Persivalgymas užgožia talentus

Septyniiasdešimt septynerių ponia Ksavera save vadina sveiko gyvenimo propaguotoja, kuri keliauja per Lietuvą skaitydama paskaitas. Jų suskaičiuoja per 1450. Energijos nestokojanti moteris prisipažįsta, kad sveika mityba, vegetarizmas padėjo jai išsivaduoti nuo reumatoidinio artrito ir Bechterevo ligų.

Ponia Ksavera patikina, kad mityba nėra pagrindinis žmogaus poreikis gyvenime, gal trečias, ketvirtas. Nuo gimimo pirmas žmogaus poreikis yra ir išlieka visą gyvenimą - šviesos ir aukščiausiosios energijos gavimas. Manoma, jei žmogus valgo daugiau, negu jam skirta, jis savo šviesią kūrybinę energiją panaudos grubiam tikslui - virškinimui, o ne savo talentams atskleisti.

„Reikia žinoti, kiek ir ko galima valgyti. Maistas turi tik palaikyti kūne esančią energiją. Pagrindinė klaida - persivalgymas. Daugeliui žmonių užtektų valgyti vieną kartą per dieną“, - tikino K. Vaištarienė pridūrusi, kad didžiausi meno, literatūros, muzikos kūrėjai neteikė pirmenybės maistui, gyveno alkani ir tai jiems padėjo sukurti šedevrus.

Vegetarė siūlo nesižavėti maisto papildais, o pasigaminti papildų patiems: surinkti vaistinių, prieskoninių augalų, kuriuos išdžiovinus reikėtų smulkiai sumalti. Mišiniui vaistažolės ir augalus reikėtų džiovinti be kotelių, tik lapelius. Pridėti siūloma imbiero, gvazdikėlių, muskato riešutų ir kitų prieskonių.

„Po šaukštelį kiekvieno sumalto augalėlio, o jų gali būti ir 30 - 40 rūšių, sumaišyti ir kiekvieną dieną prieš valgį po ketvirtį šaukštelio užgerti vandeniu. Tokiame mišinyje bus tūkstančiai naudingų organizmui medžiagų. Kas įdėta pačios gamtos į augalą, geriausiai pamaitins mūsų organizmą“, - sakė sveikuolė, kuri pati tokio mišinio pasigamina ir kiekvieną dieną ragauja.

Valgyti galima ir spalvas

Daržovės, vaisiai, uogos ir sėklos,

ponios Ksaveros žodžiais, yra vieni naudingiausių organizmui augalų. Jais galima ne tik gerinti sveikatą, bet ir gydyti sunkias ligas. Tik svarbu žinoti, kokie augalai vartoti mums yra geriausi.

„Svarbu, kuo mes maitinamės, svarbi net maisto spalva, nes jaučiame ne tik skonį, kvapą, bet ir matome maisto spalvą. Maisto vaizdas sukelia seilių išsiskyrimą“, - pasakojo sveikuolė.

Mitybos racione turėtų būti visų stichijų spalvų, kurios valdo organų veiklą. Siūlo neatsisakyti raudonos spalvos, kuri atstovauja ugnies stichiją produktų: paprikos, burokėlių, pomidorų ir kitų, jie veikia skrandį. Žalios, medžio stichijos, produktai gali būti lapinės daržovės: salotos, krapai, petražolės, agurkai ar žirnėliai, kurie palaikys plaučių veiklą. Baltos spalvos produktai atstovauja kaulų struktūrą: ridikai, kriėnai. Žemės stichijos spalva - oranžinė arba geltona, ruda. Siūloma valgyti morkų, geltonųjų pomidorų. Slyvos, alyvuogės - juodajai stichijai priklausantys produktai, kurie geriausiai inkstams. Jei žmogus valgo visą spalvų gamą turinčio maisto, jis organizmui suteikia pusiausvyrą.

„Valgyti reikia lėtai, gerai viską sukramtyti, mėgautis kiekvienu kąsniu. Negalima valgio metu žiūrėti televizoriaus ar skaityti laikraščio. Jei tik prikimsime pilvus - sveikata nedovanos šito“, - patikino docentė.

Kiekvienam savas indas

Ponia Ksavera pasakoja legendą, kad esą kiekvienam žmogui Dievas skiria visam gyvenimui tam tikrą kiekį oro, skysčių, maisto. Visko paskaičiuota ne mažiau kaip 140 metų. Tačiau žmogus neperspėjamas, kad viską reikia naudoti saikingai ir apgalvotai,

(Nukelta į 10 psl)

Pakalbėkime apie sveikatą....

Gyvenimo inda

ištuštiname per ankti

(Atkelta iš 9 psl)

nef kvėpuoti. Nebrangindamas jam suteiktų dovanų, jas greitai išieškoja ir praranda ne tik sveikatą, bet ir gyvybę.

„Neteisingai kvėpuojame, todėl greitai iškvėpuojame savo orą, atsiranda plaučių ligos, gyvenimas trumpėja. Teisingai kvėpuodami užtikriname vieną svarbiausių procesų organizme - tinkamą deguonies kiekį kraujyje, bus pamaitinti visi organai. Jei žmogus kvėpuoja per minutę po 16 kartų - jis astmininkas, diabetikas, širdininkas. Laiptais neužsigoži, užlipu laiptais ir neuždūstu, o man 77-eri“, - šypsojosi moteris.

Jos nuomone, apie savo ligas kalbantys žmonės siurbia energiją, todėl siūlo kiekvienam išmokti nuo tokių „vampyrų“ atsiriboti, pakeisti temą ar mintyse užsigoži išvaizduojamais veidrodžiais.

Kiekvienas žmogus, pasak ponios Ksaveros, turi žinoti, kiek jam reikia valgyti, kad visą dieną būtų aktyvus ir jaustųsi gerai: ryte puikūs pusryčiai - ant duonos rieks uždėti linų sėmenų ir išgerti arbatos puodelį. O pietų meniu siūlo paskirstyti visai dienai: ryte sriuba, pietums antras patiekalas, kuris svertų ne daugiau kaip 300 gramų, desertą palikti vakarienei.

K. Vaištarienė rekomenduoja daugiau vartoti sėklų, kuriose yra puikių baltymų. Saulėgrąžų, moliūgų, sezamo, linų sėklos turi visko, ko reikia žmogui. „Sėklose itin gausu geležies, suvalgius 100 gramų sėklų per dieną, organizmas gaus 4 dienos normas. Siūlyčiau suvalgyti 1-2 šaukštus maltų sėklų per dieną“, - sakė chemijos mokslų daktarė.

Pasak K. Vaištarienės, riešutų forma išduoda, kam jie yra naudingi: graikiniai riešutai savo forma primena smegenis - jie naudingi galvos smegenims, lazdyno riešutai tinka širdžiai, o migdolų, anakardžių riešutai savo forma panašūs į inkstus, todėl jiems jie geriausi. Riešutų per dieną valgyti siūlo tik tiek, kiek telpa į saują.

Organizme - mikrobu buveinė

Kalbėdama apie sveikatos saugojimą, ponija Ksavera nurodo,

Australijos Lietuvių

Fondui aukoję:

a.a Irenos Katilienės atminimui

\$20 J Balčiūnas (\$4300)

a.a R. Pumputienės atminimui

\$10 B. Prašmutaitė (\$3295)

a.a V. Augustinavičiaus atminimui

\$10 B. Prašmutaitė (\$3305)

Valdybos vardu dėkoju už aukas.

Audrius Balbata, ALF išdininkas

Specialus pakvietimas lietuviams

McClelland galeriją (390 McClelland Drive, Langwarrin) ir ją supantį skulptūrų parką kiekvienas gali aplankyti bet kada, tačiau Teisusio Zikaro parodos metu, gegužės 30 d., šeštadienį, lietuvių bendruomenei specialiai ruošiamas skulptoriaus darbų pristatymas.

Ta proga skulptūros žinovas, galerijos direktorius Ken Skarlett, lietuviams lankytojams pakalbės apie Zikarą ir jo darbus, aprodys galerijos ir skulptūrų parko kompleksą. Ken Skarlett sako, kad jam būtų ypatingai įdomu pasikalbėti su Zikarą pažinėjusiais tautiečiais. Šis pristatymas prasidės 3 val p.p. Paskiau galerijos kavineje už \$10 bus galima pasivašinti kava su pyragais.

J.A.

Teisutis Zikaras "Horse and rider" 1958

"Karys"

Prašau "Tėviškės Aido" skaitytojų padėti sukompaktuoti žurnalo "Karys" numerius 1950m. iki 1991m. Trūksta šių žurnalo "Karys" numerių:

1952: Nr. 5, 6, 7, 8 ir 1955: Nr. 1, 7

Jei kas turėtų ir galėtų padovanoti šiuos numerius, prašome kreiptis į Sigitą Gailiūnaitę, Canberra Lithuanian Community, PO Box 5167, LYNEHAM ACT 2602

Dėkoju asmenims atsiliepusiems ir atsiuntusiems "Karys" žurnalų su pagarba, Sigutė.

„Kultūros aktualijos“

Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centro (LKDTC) leidinys „Kultūros aktualijos“, šimtą įžengęs į naują veiklos 10-metį, siekia tobulėti ir išlikti visada aktualus savo esamiems ir būsimiems skaitytojams.

Tad nuoširdžiai prašome Jūsų paaukoti keletą minučių Lietuvos kultūrinei žiniasklaidai tobulinti atsakant į anketoje pateiktus klausimus.

Anketą rasite paspaudę šią nuorodą:

<http://www.publika.lt/lt/apklausa-15-956e10787adccb515affd5d103eee93b.html>

Pagarbiai ir su dėkingumu

Kęstutis Danielius Rimkevičius,

„Kultūros aktualijų“ vyresnysis redaktorius

„Laukuva“

Lietuvoje pasirodė II tomas "Laukuva", tai gražiai suredaguota virš 900 psl. knyga apie Laukuvą ir jos buvusias ir esamas gyventojus. Apgailėtina, kad tik trumpai teko ją pavartyti prie kavos puodelio. Ieškojau praeities šaknų ir net širdis apsaldo, kad jų teko atrasti. Taip pat džiaugiausi net apie 10 psl. skirtų mūsų Sydnėjaus garbingam poetui Almiui Juozui Jūrugiui, kur detalai aprašyta jo nueitas gyvenimas kelias. Laukuviečiai tikrai gali didžiuotis šiuo leidiniu.

Algis Bučinskas

KAIP VYRAI SLAUGO MOTERIS...

Kodėl tu lovoje? Sergi? O tu žinai, visai gerai atrodai, nors ir sergi. Aš tai labai valgyti noriu, o tu? Ne, tu gulėk gulėk - nesikelk. Aš pats viską pasidarysiu. Kur pas mus makaronai? Dėžutė? Kurioj - čia jos penkios... Kaip ji atrodo? Tu nesikelk, nereikia - aš pats susirasiu.

Ne, šitoj miltai... Ne tai... Šitoje - cukrus... Koks skirtumas, ką išpyliau!? Kruopos kažkokios. Kam atsikėlei - ot irgi...!? Aš pats sutvarkysiu! Nesijaudink ir eik į lovą - viskas ok.

Klausyk, o kur pas mus atidarytuvas yra? Ne stalčių nėra - negi manai nepažirėjau. Vėl atsikėlei?! Tu juk sergi. O, kur suradai? Stalčių??? Nesuprantu - aš ten du kartus žikėrėjau... Eik, aš viską padarysiu pats...

Blt' - išsipjoviau pirštą!!! Ar pas mus yra jodo? Subintuok man prašau pirštą. Atsargiai, labai skauda! Galva suktis pradėjo, einu gal prigulsiu...

Analginą atnešk. Išjunk televizorių. Pradaryk langą. Ne, kiaušininės nenoriu, ...geriau blynus. Uždaryk virtuvės duris, ligoniams reikia ramybės...

PUIKU ar ne???

Sveiki Atvykė Sveiki Atvykė Sveiki Atvykė Sveiki Atvykė

FUNDRAISING VAKARONE

Gintaras and Varpas are joining forces to raise money for the journey to Lietuva!!!

SATURDAY 23rd MAY 2009

At The Lithuanian Club

Doors Open from 6pm - Late

Buffet, Raffles, Music & Entertainment provided on the night!!

PRICES:

\$30 Entry

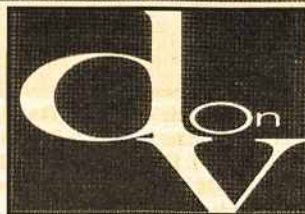
\$15 Children (5-12 years inclusive)

\$80 Families (x2 Adults & x2 Children)

Please RSVP by Sunday 17th May by contacting Daina Ziedas 0401 501 920 or Zita Sukys 0401 053 202

Dress Formal

Sveiki Atvykė Sveiki Atvykė Sveiki Atvykė Sveiki Atvykė

Dr Rita Bruozis
BA BSc BDSc (Hons)

Dental On Victoria
Suite 10, Level 1
520-528 Victoria St
North Melbourne Vic 3051

Tel: 03 9600 9025
Fax: 03 9600 9023

Nuoširdžiai kviečiame narius į Canberros Lietuvių Bendruomenės 60-mečio renginį

Paroda, kuris įvyks

2009m. šeštadienį, gegužės 23 dieną
Canberra Lithuanian Community Centre
114 Maitland Street, Hackett
2 val. p.p. pradžia
Bus užkandžių.

Canberros Lietuvių Bendruomenės Sąjungos Valdyba

Members are cordially invited to the
Canberra Lithuanian Community 60th Anniversary Exhibition
to be held on **Saturday, 23 May 2009** at the Canberra Lithuanian
Community Centre, 114 Maitland Street, Hackett
2 pm – 4 pm

Light refreshments will be served.

The Canberra Lithuanian Community Association Committee

AUSTRALIAN LITHUANIAN SPORTS FEDERATION

43 Yachtsman Drive, Chipping Norton. NSW 2170

jbelkus@bigpond.com or alfase@mail@optusnet.com.au

Phone: 02 9708 1414 (w) 0419 223 773 (m)

Gerbiamas Australijos Lietuvi,

2009 m. birželio 25-28 dienomis Vilniuje vyks VIII-sios Pasaulio lietuvių sporto žaidynės, kurios yra skirtos Lietuvos vardo paminėjimo 1000-mečiui bei Lietuvos valstybės Karaliaus Mindaugo karūnavimo dienai paminėti.

Pasaulio lietuvių sporto žaidynės jau turi gilią tradiciją. Pradedant nuo 1938 metų pirmosios Lietuvos Tautinės Olimpiados ir buvusiose šventėse Kanadoje, Amerikoje ir Lietuvoje, bei 1988 metais Australijoje ir II-ojoje Lietuvos tautinėje olimpiadoje Lietuvoje, išskyrus pačią pirmąją, Australijos lietuviai sportininkai visur dalyvavo ir labai gražiai pasirodė.

Ir kitų metų jubiliejinėje pasaulinėje sporto šventėje Australijos lietuviai dalyvaus su vyrų, merginų ir jaunių iki 21 metų krepšininkais, golfo, teniso bei stalo teniso ir biliardo žaidėjais, kurie ir vėl labai gražiai atstovaus Australijos lietuvių.

Kad pasiūsti šiuos sportininkus į Lietuvą reikalinga nemaža pinigų suma. Nors sportininkai už kelionę ir patys apsimoka, tačiau visiems reikia duoti žaidimo uniformas, lengvus trenirings ir kitą būtiną aprangą, be kurios mes negalėsime tinkamai atstovauti Australijos.

Todėl nuoširdžiai prašome Jus finansiškai paremti mūsų sportininkus, už ką iš anksto tariame sprotinį AČIŪ. Čekius ar pinigus prašome pervesti ALFAS išdininko Edžio Karpavičiaus adresu: P.O. Box 177, Pyrmont, 2009 NSW.

Su geriausiais linkėjimais

Jeronimas Belkus
ALFAS Pirmininkas

Antanas Laukaitis
Australijos Sporto Sąjungos Atstovas Lietuvai

Melbourno Parapijos Taryba praneša, kad nuo š.m. gegužės mėn. 1 d. parapijos namų miesto telefonas yra atjungtas.

Norėdami susisiekti su kunigu, prašome jam skambinti tel. 0401 558 991. Jeigu niekas neatsilieptų, prašome palikti žinutę arba savo telefono numerį. Jums bus atskambinta.

ALKF valdyba apgailestauja dėl Parapijos namų telefono atjungimo. Parapijos Taryba, nieko nepasitardama su redakcija, apsunkino "Tėviškės Aidų" darbą Parapijos namuose.

Redakcijos ir administracijos darbuotojos išvyksta į Lietuvą birželį ir dalį liepos mėn. dalyvauti koncertinėje kelionėje ir atstovauti Australiją Tautinių šokių bei Dainų Švenčių iškilmėse.

Sekantis "Tėviškės Aidų" numeris bus išsiunčiamas birželio 17, tai Metraštis skirtas Lietuvos vardo Tūkstantmečio šventės proga. Po to, sekantis laikraštis išeis darbuotojoms sugrįžus po liepos mėnesio.

Aukos "Tėviškės Aidams"

Po \$50 J. Paškevičius (Tas), S. Grybas, \$20 M. Sodaitienė, \$10 M. Matulionienė. Širdingai dėkojame E.Šilieniui už \$100 auką *Metraščiui*.

Nuoširdžiai dėkojame už aukas. "Tėviškės Aidų" administracija

Australijos Lietuvių Dienų Ruošos Komitetas
Melbourne 2010

Pirmininkė: Rita Mačiulaitienė

tel: 0425 704 890

Išdininkė: Vilia Dukas

Sekretorė: Danguolė Juška

Korespondencijos adresas: 20 Boyd Street ALTONA
Victoria 3018, email: juskagirl@y7mail.com

A. † A. Feliksas Borumas

1926 liepos 15 - 2009 balandžio 13

Nors gyvenome virš 700 km vienas nuo kito, bet glaudus bendradarbiavimas buvo artimas nuo "D.P." stovyklų Vokietijoje.

Paskutinį pokalbį telefonu su Feliksu turėjau prieš šv. Velykų šventes, kuriame jis ramiai paaiškino, kad kūne turintis tris piktybinius vėžiukus ir apsiprato su artėjančiu likimu - taip ir atsiveikinau su Feliksu.

Velykų antrą dieną, balandžio 13 d. Canberros Calvary ligoninėje žmonai Marytei ir sūnui Ronaldui glostant jo galvą, Feliksas užmerkė akis amžinam poilsiui, vos keletai mėnesių prieš sulaukiant 83-čią gimtadienį.

Feliksas gimė 1926 liepos 15 d. Kretingoje, keturių vaikų šeimoje, augo trys berniukai ir sesutė. Pranciškonų gimnazijoje nustebino savo gabumais, ne tik moksle, bet ir muzikoje - griežė dūdų instrumentais ir akordeonu.

Nelaukta Sovietų okupacija Lietuvoje, kietas žemaitis pasidarė komunizmo priešas. Besimokinant Kretingos gimnazijoje, prasidėjo Antras Pasaulinis karas. Vokiečiai išvyko rusus iš Lietuvos, Feliksas mokėsi vokiečių kalbą gimnazijoje, galvojo, kad bus geriau, bet okupantas darė ką norėjo. 1944 m. vokiečiai gaudė jaunus vyrus Lietuvoje, pagavo ir Feliksą su kitais jaunuoliais ir buvo išvežtas į Vokietiją prie kariuomenės darbų.

Karui pasibaigus 1945 m. Feliksas pakliuvo į amerikiečių belaisvę. Paleistas iš karo belaisvės, Feliksas atkeliavo į Nordlingeno dipukų stovyklą ir susidraugavo su Liudu Budzinausku ir Juozu Gailium.

Atėjo laikas, kada 1947 m. uždarė šią stovyklą, nes ji buvo reikalinga vokiečiams, o mus perkėlė į Memmingen. Naujojoje vietoje, sudarant lietuvių sąrašus, Feliksas ir kiti lietuviai belaisviai buvo surašyti į stovykloje gyvenančių sąrašus, tuo padarant juos tikrais "dipukais".

Atsiradus galimybei emigruoti, Feliksas, su draugu Liudu Budzinausku 1948 spalio 17 iš Genevos su laivu "Protea" išplaukė į nežinomą kengūrų šalį - Australiją. Buvo apgyvendinti Bonegiloje.

Darbo sutartį atliko Canberroje. Po dviejų metų sutarties, viršininkai pastebėjo Felikso gabumus, ne tik darbuose, bet ir apskaičiavimuose. Gavo kvietimą dirbti statistikos biure, kuriame įrodė pažangumą ir kruopštumą naujame darbe. Būdavo atvejų, kai Feliksas sėdėdavo "viršininko kėdėje", kai viršininkas išvykdavo darbo reikalais. Vieną kartą, posėdžiaudamas su architektu, Feliksas pastebėjo, kad jo nubraižytuose planuose paminėta ne jo pavardė, bet viršininko pavardė. Grįžus viršininkui, Feliksas apie tai neužsiminė ir šiame darbe išdirbo iki pensijos.

Lietuvių bendruomenėje Feliksas nenuilstamai dirbo - visi Canberros lietuviai pažinojo, nes čia

Jaunasis Feliksas, tautinių šokių grupės muzikantas, Canberros Lietuvių Klube

išgyveno 60 metų. Padėjo statyti klubą, grojo tautinių šokių grupei, paruošė dekoracijas, sekretoriavo ir pirmininkavo eilę metų Canberros bendruomenės valdyboje ir organizacijose: pensininkų "Paguoda", rinko aukas Nepriklausomo Lietuvos Fondui. Klubo sodelyje Feliksas su ramovėnais suprojektavo ir pastatė *Nežinomo kario* paminklą iš apylinkėje surinktų akmenų. Tai tik žiupsnelis jo pamiltų darbų ir veiklos Canberroje.

Feliksas mylėjo savo šeimą ir aplankė gimines Lietuvoje, bet buvo nusiminęs dėl vykstančios korupcijos.

Velionio laidotuvės įvyko balandžio 21, Norwood Park Crematorium koplyčioje. Laidojimo apeigas atliko australų kunigas. Atsiveikimo žodį tarė ilgametis draugas ir bendradarbis Liudas Budzinauskas, kuris nušvietė velionio gyvenimo istoriją, veiklą. Išreiškė buvusios Lietuvių Karių Veteranų Sąjungos "Ramovė", pensininkų "Paguoda" ir Canberros Bendruomenės vardu gilią užuojautą žmonai Marijai, Feliksas ir kiti lietuviai belaisviai buvo surašyti į stovykloje gyvenančių sąrašus, tuo padarant juos tikrais "dipukais".

Juozas Gailius apibūdino velionio išgyventus draugiškus laikotarpius, paminėdamas, kad velionis buvo pabroliu jo vestuvėse, kurios buvo Geelonge.

Canberros bendruomenės valdybos vardu pirmininkas Jonas Mockūnas išreiškė gilią užuojautą šeimai.

Sūnus Ronaldas sujaudintas gražiomis kalbomis išreiškė didelę padėką visiems atsilankiusiems į laidotuves.

Kunigui pašventinus karstą ir giedant "Lietuva Brangi" karstas leidosi žemyn. Trispalvė vėliava priminė žemaitį iš Kretingos.

Šermenių kavutė vyko gretimoje salėje.

Savo ir žmonos Irmgardos, bei visos šeimos vardu reiškiau nuoširdžią užuojautą Marytei ir jos šeimai Australijoje ir Lietuvoje.

Lai Dievas priglaudžia tavo sielą Dangaus Karalystėje.

Juozas Gailius

“Klausimas man ir tau”

Epigrafas: „Literatūra yra humanizmo pratybos, liudijimas žmogaus jo istoriškume ir jo istorijoje.”

Algirdas Julius Greimas, str. „Rašytojas ir moralė“

Šiame semiotiko sakinyje yra tai, kas padėtų, pradėdant kalbėti apie Edmundo Simanaičio lyrinį palikimą: literatūra, pratybos, liudijimas, asmens istorija istoriškumo fone. Žodžiai „humanizmo pratybos“ pašalina įtampą, nenatūralų garbinimą, praplečia literatūros lauką, leidžia nesureikšminti ir nesureikšminti rašant, liudijant tautos istoriją per savosios istorijos autentišką būvį. Šio epigrafo šviesoje ir bandysiu toliau kalbėti.

Edmundas Simanaitis yra išleidęs septynias poezijos knygas, septynias dokumentines apybraižas, tris knygas apie vadybą ir techniką, vieną Sąjūdžio publicistiką ir pažintinę Lietuvos istoriją drauge su L. Demikiu.

Platus temų ir kalbinės raiškos spektras nurodo Edmundo gebėjimą gilintis į jam tuo metu aktualius aplinkos reikšinius ir sugebėti savo pastebėjimus bei sukaupią medžiagą paskleisti platesniam ratui skaitytojų, - pasidalinti. Tai pilietinė ir moralinė laikysena, leidžianti mąstyti apie Edmundo kultūrinę savimonę ir jos pasireiškimo formas. Ir pirmiausia, apie poetinę bei dienoraštinę rašančiojo savimonės formą, kuri dienos šviesą spausdintiniu pavidalu galėjo išvystyti tik Lietuvai atgavus nepriklausomybę („Skolos našta“ 1-2 t., 1991 m.). Edmundas pats nurodo savo kūrybos skaitymo kodą: „dienoraštis, lyrikos posmas, memuarų sąsiuvinys dažnam okupacinės valdžios persekiojamam rezistentui būdavo laisvės sala, kur buvo galima pasijusti pilnaverčiu žmogumi, atgauti dvasinę pusiausvyrą ir nesugniuoti.“ Mėginimai akademiškai ir priekabia vertinti šioje erdvėje sukurtą kūrinį vargu bau gali būti pateisinami. Čia taikytini visi kitokie masteliai, kitokie vertinimo kriterijai.“ („Nesugrįžusiems iš Tuskulėnų“, 10 psl., 1997 m.) Tačiau tik paminėsiu ir daugiau negrįšiu prie formalus žvilgsnio: ieškant Edmundo lyrikos knygoje žanrinės vienovės, kas būtų būdinga grynajai poezijai, nerastume. Ir man labai patinka, jog Edmundo visos 7-ios poezijos knygos sudarytos iš įvairių laikotarpių (1953-2008 m.) eilėraščių, promaišiu su dienoraščio, laiškų ištraukomis, su tekstu iš Lietuvos metraščio ir 5-ųjų metų vaikaitės ekspromtu sukurtos dainelės, su simbolistine sūnaus Lemo grafika bei paskutinėje knygoje eksponuotais vaikaitėjų piešiniais. Galima grįžti prie pradžioje cituotos Greimo minties – tai yra žmogaus liudijimas jo istoriškume.

Liudijimas Simanaičio lyrikoje prasideda nuo gimtųjų namų, nuo gulbės baltosios, atplaukiančios iš ištremto į Urą tėvo laiško: *Toli mano namai, / toli mano laukai, / toli ir tu, / mano gulbe baltoji...* Edmundas rašė: „Tada pirmą kartą savo dar visai nelgime gyvenime tiesiogiai ir iš arti pajutau poezijos jėgą, kaip iškankintos sielos šauksmą, patį tikriausią ir be galo jaudinančią *De profundis*“ (lot., Iš gilumos) („Nesugrįžusiems iš Tuskulėnų“, 8 psl., 1997 m.). Žmogaus iškankinta širdis prabyla dainos žodžiais, ateinančiais iš pačios tautos archetipinės sąmonės. Tik taip galėjo rašyti Edmundo tėvas, visa savo esybe pasilgęs namų ir tik taip į pačią tada dar vaiko širdies gilumą galėjo smigti žodžiai. Iš gilumos į gilumą, iš tėvo į sūnų. Svarbus faktas, jog tie žodžiai buvo

Sonda Simanaitienė

Pranešimas, skaitytas Kauno miesto muziejuje vakaro, skirto Edmundo Simanaičio kūrybai ir gyvenimui, metu, 2009 m. kovo 6 d..

užrašyti laiške. Jie net negalėjo būti ištarti. Rašymas ir kalbėjimas yra dvi skirtingos kalbos. Ir pirmasis link rašytinės, tuo pačiu ir poetinės kalbos Edmundo pastumėjo jo, kaip jis pats rašo, *mažaraštis tėvelis*. Poezija jam tapo, cituoju, *žvilgsniu tolimon šalin, kai gimtoje – visi keliai / šlagbaumais uždaryti*. („Skolos našta“, 55 psl.), giesmė Euterpei, graikų lyrinės poezijos deivei, kartais iš *vienutylstės lizo*, kai „širdperša karčia druska / kasdienės duonos riekę pabarstys“ („Skolos našta“ I, 55) arba atvirkiščiai, kai darbingas, ramus rytas, o noris šėlioti, skristi, *geidauti šilto, murkiančio kate Euterpės ryto* („Likimo galia“ 77 psl., 1999), *pavirtus į ŽODI*, kuris, anot poeto, yra tautos savasties saugykla, sukurti pasaulį iš naujo, kitojė.

Rašančiam žmogui yra svarbus iki jo parašytas palikimas. Rašantysis, dažniausiai, yra ir geras skaitytojas. E. Simanaičio lyrikoje aptinkame vardus tų, kurie darė įtaką jo mąstymui ir kūrybai. Tai Simonas Daukantas, Vincas Kudirkas, Adomas Mickevičius, Pranas Vaičaitis, Vladimiras Viockis, G. Garsija Lorka, Polis Celanas, Michailas Lermontovas, Čingizas Aitmatovas ir kiti. Ypatingą skaitymo išgyvenimą, veik katarsį Edmundas patirdavo sekdamas Rainer Maria Rilke's poetinį žodį originalo kalba.

Grįžtu prie rašymo veiksmo, kuris yra svarbus savęs išizeminimo, įsidabartinimo veiksmas. Rašymas, kaip galimybė išbūti, perteiktas Andrzej Vajdos filme „Katynė“: Lenkų karininkas, vienas iš 22,5 tūkstančio sušaudytų Katynėje, rašo dienoraštį veik iki pat nužudymo, taip stengdamasis suvokti absurda, kuris vyksta aplinkui. Tai vienintelis privatus veiksmas, įmanomas išsilavinusiam, jautriam žmogui patekus į prievartos sistemą.

Partizanavimas, Dainavos apygardos štabo darbuotojas Lionginas Baliukevičius-Dzūkas rašė dienoraštį bunkeryje, o atėjus šiltesnei dienai ir ramesnei valandėlei kur nors ant kelmo ar žolėje. Yra išlikęs jo vienerių metų dienoraštis, rašytas 1948-49 m., kurį pasirinkau kaip kontekstą E. Simanaičio poezijos esmėi perteikti. Mąstant visada yra svarbus atskaitos taškas, o tekstas kaip grimzlė, besileidžianti ligi pasirinkto

atskaitos taško įprasminimo. Dzūko dienoraštis galėtų vadintis viena iš Lietuvos tautos XX a. Evangelijų, - apmąstanti, mokanti, vedanti, atverianti žmogiškosios melancholijos bedugnę neišvengiamos mirties akivaizdoje, tačiau neleidžianti pulti į nevilgtį. Tai atviras liudijimas apie tautos išlikimo kainą.

Dzūkui, kaip ir Edmundui rašyti buvo veik gyvybinis poreikis, vienam padėjęs išgyventi po žeme, bunkeryje daugybę mėnesių (Dzūkas į mišką išėjo 1946 m., žuvo 1950 m. birželio 24 d.), o E. Simanaičiui - pusdevintų metų Žezkazgan (Kazachstanas) lageryje, kasant vario rudą (grįžo į Lietuvą 1954 m.). Edmundo eilėraščiai, rašyti lageryje, dingo. Išliko laiškei sesci, draugams. Jų ištraukas skaitome lyrikos knygoje.

Kaip Dzūkas ir Edmundas aprašo ypatingą, viską persmelkiančią žmogaus būseną.

„Negąsdinkit niūria blausa.

Ji – mano oras, kuriuo

Ir plaučiais, ir dalia visa

Jau daugel metų aš kvėpuoju.

Jau persisunkė sąnariai

Ir protas, ir liežuvis,

Ir skaidulos darbingų raumenų

Blausoj kiaurai išmirko...”

(„Skolo našta“ I, 19 psl., 1976 m.)

Dzūkas dienoraštyje rašė: „*Sėdžiu, rodos, galvoju, bet mintys nieko nesiekia. ... Ant sielos užgulė kažkokia sunki našta, tarytum su krauju suaugo melancholija. Sunkiui atodūsiu noriu visu tuo atsikratyti, bet neįmanoma. Per šešerius metus suaugo toji melancholija su visomis mano širdies skaidulomis...”* („Dienoraščiai“ J. Lelešius-Grafas, L. Baliukevičius-Dzūkas, 344 psl., 1994).

Sunkiai bepakeliamo vidinio išgyvenimo išraiška. Dzūko išsakyta per kraujo ir širdies įvardijimą, kurie svarbiausi, bepalaikantys žmogaus egzistenciją ketvirtus metus miške, o Edmundo - per plaučių, kurių dalį paliko rudo rūdos kasyklų menėse, per sąnarių, proto, liežuvių, raumenų darbą. Eilėraštis rašytas 1976 m., gūdaus sovietmečio metu, kai ne vienas „kūmas“ (saugumo įgaliotinis lagerio žargonu) reiške savo susidomėjimą Edmundo proto ir liežuvių darbais.

Dzūko melancholija ir E. Simanaičio blausa, dvi sesės skirtingai pavadintos. Blauso vaizdinį E. Simanaičio poezijoje papildo rūko personifikacija. „Neik pas mane. / Šiandien aš rūkas (98 psl.) arba „*Savastį iškeičiau / į sąžinės šviesą. / Rūku žaliu / ištirpęs tvyrau*“. Rūkas *išskris lietumi* arba *išganuos – pragaištis* („Skolos našta“, II 43 psl.). Atpažįstame Maironio nuogaustavimą: „išnyksiu kaip dūmas“, kuris Simanaičio eilėraščiuose neturi pakylėto nusiminimo intonacijos, labiau nusako gebėjimą pasislėpti po žaliojo rūko kraiste ir išnykti priešams iš akiračio. Ir šiame išnykimo momente yra kažkokio tylaus nurimimo grožio.

Dzūkas savo dienoraštyje pabrėžė ypatingą inteligentijos reikšmę pasipriešinimo kovoje: „Mūsų sąjūdis gali laikytis tol, kol jame yra pakankamai inteligentinės pajėgos; jai išsekus, sąjūdis žlugs.“- rašė jis. (...)

Tai primindama, noriu pabrėžti, jog Edmundas buvo toks žmogus, kokių partizanų gretose pasigedo Dzūkas, - žingeidus, galintis cituoti J. V. Getę, A. Mickevičių, P. Vaičaitį. Kaip ir Dzūkas, kuris sėdėdamas bunkeryje, nuolat skaitė V. Šekspyra, L. N. Tolstoja, viską ką galėjo rasti požemio karalystės bibliotekėlėse, sunešose netyčia ar tyčia knygą globojančių rankų.

Vesdama šią paralelę, noriu paryškinti vidinės, giluminės brolystės ryšį. Ir taip priartėti prie pagrindinės E. Simanaičio lyrikos, o gal ir viso gyvenimo, ašies - brolystės jausmo išdainavimo, išrašymo, išnešiojimo, išraudojimo palinkus po uosiniu kryžiumi (taip vadinasi ir poezijos knyga „Uosinis kryžius“ 1993 m.). Tarsi ant to kryžiaus būtų nukryžiuoti visi, kurie žuvo ir kentėjo už Lietuvos laisvę miškuose, Sibiro Archipelage, Dachau ir Osvencime... Šiame brolystės išgyvenime slypi begalinė vienatvė, kurią nuolat junta lyrinis eilėraščių aš.

... *Širdyje neramu,*

nes žiboktos delčios blyški šviesa aušros ir ryto nežada.

O kartais rodos – vienas aš

grumiuosi su dalia baisia,

bet metus akį - išstias

ARCHIPELAGAS

beveidžiais numeriais

istorijos kelius nugulęs šaukia. ...“

(„Skolos našta“ I, 19 psl.)

Eilėraščių aš (*vienužis*) *jei eina, tai tik per dykumas, iš lėto*. Kitur gražiai sako – *mano lėstanti širdis*. Tarsi net ir nejudant, *gventi už save ir sušaudytus, sustojus vilties ir praradimų aptvare*. Keistai, paradoksiškai suskamba *viltis aptvare*. Aptvare buvo laikomi gyvuliai, gyvulinuose vagonuose vežė žmones, kurie toliau gyveno už mirusius nuo alkio ar troškulio ant jų rankų, dar nepasiekus amžino įsalo žemės. Viltis gyveno ir vėliau, Sovietų Sąjungos spygliuotame aptvare.

Yra kažkokia galinga jėga pačio žmogaus viduje, kuri palaiko gyvastį ir viltį dėl ateities. Ši jėga ateina iš pačios gilumos, kur individo pašonėms riba susisiečia su kažkuo, kas yra nesibaigiantis, amzinis. Dažniausiai mes tai vadiname Dievu. E. Simanaičio poezijoje, kaip ir Dzūko dienoraštyje, tai vadinama Tauta.

Tauta kaip dieviškoji būtis, kaip galia įkvėpti žmones aukotis ir aukoti viską, kas jam brangu. Šis liudijimas šiandien mane stiprina, auklėja, rengia ateičiai.

„*Prieš akis slenka ir slenka žuvusiųjų veidai. Kiek jų daug. Išstias mirusiųjų pasaulis. Kas supras ir aprašys šitą pasaulyje dar negirdėtą karžygiškumą? Ar ateitis mokės įvertinti šių žmonių karžygiškumą? ...*“ klausia Dzūkas dienoraštyje. Jis nerimauja dėl mūsų atminties ir gebėjimo suvokti skolą žuvusiems, ne vien kaip moralinę kategoriją, bet kaip egzistencinio šiandienos susivokimo – kas aš esu (O. Koršunovas „Hamlete“) labai aštriai kelia šį klausimą šiandienos žmogui) – svarbiausią aplinkybę.

Edmundo lyrikoje žodis SKOLA yra esminis, nurodantis pagrindinį jo gyvenimo tikslą liudyti XX a. vidurio genocidą prieš lietuvių tautą. Liudyti viskuo. Ir poezija.

Gal šitaip kaltę sunkią

Už priešų atneštas nelaimes, už neteisivę baisią,

Už mūsų nukankintus BROLIUS

Išpirksiu prieš Tave ir juos?

O, Viešpatie,

Praplėsk tą grynskaistulį plyšį danguje!

Ir mūsų vakarą giedrios šviesos

Nebus perdug.

(„Skolos našta“ II, 46 psl.)